

בעהשית

שבע חיים

דברי תורה

מאת

כ"ק מרן אדמו"ר
הגה"ק זצוקללה"ה

דברי תורה

מאת

כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

פרשת ויקהל-פקודי תשפ"ג

גליון ב' אלפים נ"ט

שנה ל"ט • גליון כ"ב

יוצא לאור ע"י

מכון הוצאה לאור "שבע חיים"

אגוד חסידי צאנז

רח' רבי עקיבא 8 • קרית צאנז נתניה

טלפון/פקס: 09-8820355

בארה"ב: 201-472-0556

תוכן הענינים

דברי תורה מאת ב"ק מרן ארמו"ר הגה"ק וצוקללה"ה

בשיעור חומש ורש"י פרשת ויקהל-פקודי תשכ"ח

- כל אחד הביא מחצית השקל לפי חשבון מדוקדק, כי כל נפש מישראל נמדדת במדה ובמשקל.
- כל העולמות תלויים זה בזה לדורות עולם והכל במדה ובמשקל.
- בדברי המדרש שמשוה שכח באלף ושבע מאות וחמשה ושבעים שקל מה שעשה ווים לעמודים, ובדברי החתם סופר שביאר כי שרשן של ישראל ששים רבוא נשמות נגד אותיות התורה, ולכל אחד חלקן בתורה למעלה, אמנם יש נותרים שנשמותיהם מקליפת נוגה, ותקנתם במה שמהנים תלמידי חכמים מנכסיהם.
- עמוד הצדקה וגמילות חסדים נותר לנצח, משום שיצטרכו לתקן את אלו הנשמות שאין להם חלק בתורה.
- בזמן שתשתכח תורה מישראל היא התיקון על ידי צדקה וגמילות וחסדים.
- עיקר הצדקה להחזיק ידי לומדי תורה באמת.
- כאשר יש בדור יהודים העוסקים בתורה יומם ולילה כראוי וכהוגן, ולצידם ישנם כאלו המחזיקים את ידי תלמידי חכמים אלו, אזי הדור כולו נחשב זכאי.
- אחריות גדולה מוטלת על העוסק בתורה, כיון שמחזיקי התורה נותנים הרבה מאוד מהונם ממש במסירות נפש.
- רמזי הגאולה בפסוק 'ואת האלף ושבע המאות וחמשה ושבעים עשה ווים לעמודים', על פי דברי הש"ך על התורה והחתם סופר.
- עיקר מגמתנו בימות המשיח היא שתהיה לנו מנוחת הדעת והנפש ושנהיה ראויים לחיי העולם הבא האמיתיים.
- בטעם הענין שבתרומות הכסף והנחושת פירטה התורה בפרטיות במדה ובמשקל מה עשו בהם, ואילו בזהב אין התורה מאריכה כל כך.
- עשיר שמביא תרומתו וזוכרה תמיד בהתנשאות, אזי בשמים ממעל שוכחים ממנו. מאידך כאשר עני מביא תרומת כסף מתוך שברון לב וכבר נשכחה הימנו הבאתו זו, חשיבותו מרובה ביותר וזאת זוכרים תמיד בשמים ממעל.
- עובדות מרביה"ק הרבי ר' אלימלך זי"ע והרה"ק מרודניק זי"ע, שטעמו טעם גן עדן במאכלים שהכינו נשים צדקניות, בזכות הלב נשבר ונדכה שלהן.
- אם אדם בכל מצב שהוא לומד תורה לשמה מתוך תחינה ובקשה בלב נשבר ונדכה שיהא לימודו כדי להטיב מעשיו, ממילא זוכה הוא שמשמים מסייעים בידו לדעת את התורה היטב.
- עובדא מהבעש"ט הקדוש זי"ע המלמדת כמה חשוב בשמים אף פרוטה קטנה הניתנת מתוך לב נשבר ונדכה.

בשולחן הטהור ליל ש"ק פרשת ויקהל-פקודי, פרשת החודש תש"מ

- צדיקים ככל שמעלתם גבוהה יותר ומתעלים יותר, הריהם רואים יותר את שפלות עצמם.

דברי תורה מאת כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

ברכה הבאה משם הוי' אין בה הגבלה וקצבה

- מדברי האור החיים הק', שהברכה שרתה בנדבת המשכן אף שהיתה דבר המנוי.
- מספה"ק אוהב ישראל, דבמנין על ידי צדיק אין נכנס עין רעה, ובכל מצב שורה בו הברכה, וכן היה בתרומת המשכן.
- מספה"ק ישמח משה, דברכה הבאה על ידי הקב"ה בלי אמצעי, ומבחינת שם הוי' ב"ה, אין בה שום הגבלה, וגם בדבר המנוי ומדוד.
- שבת קודש הוא בחינת שם הוי' ולכן היא מקור הברכה בכל מצב ובכל אופן.
- ויקחו לי תרומה, לי לשמי, דבתרומת המשכן נכנס ברכה מחמת שהיה משם הוי'.
- הלימוד מזה לגבי השגת התורה, דרק כשיודע שיכול לזכות לתורה מתוך סייעתא דשמיא, אזי יזכה להתעלות יותר ויותר ויראה ברכה בתורתו.
- לכן תרומה נוטריקון תורה מ', כי תורה כעין התרומה.
- כשאמרו ישראל נעשה ונשמע מיד אמר הקב"ה ויקחו לי תרומה, שידעו לבקש רק מהבורא כל עולמים על הצלחה בתורה.
- אלה פקודי המשכן, וכדברי האור החיים הק' שנכנס ברכה אף שהיה דבר המנוי, ולכן עשה בנותר בית מדרש שיעסקו בתורה, כי להצלחה ולברכה בתורה זוכים רק כשיודעים שהכל בא מאתו ית"ש.

רְפָאוֹת תְּהִי לְשַׁרְךָ וְשִׁקּוֹי לְעִצְמוֹתֶיךָ (משלי ג, ח)

דברי התורה בגליון זה מוקדשים לזכות

בריאותו השלימה של עמרת ראשנו ותפארתנו

כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק

רכינו צבי אלימלך בן חיה נחמה

שליט"א

השי"ת יחזקו ויאמצו בכריות גופא ונהורא מעליא לאורך ימים ושנים טובות

בְּי אַרְךָ יָמִים וְשָׁנוֹת חַיִּים וְשָׁלוֹם יוֹסִיפוּ לָךְ (משלי ג, ב)

דברי תורה

מכ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זצוקללה"ה

בשיעור חומש ורש"י

פרשת ויקהל-פקודי תשב"ח

כרחק היו יותר, דהא בחומש הפקודים כשמנה ישראל היו שש מאות ושלושת אלפים וחמש מאות וחמישים לבד מן הלויים שלא התפקדו בתוך בני ישראל, וכאן בנדבות המשכן שנתנו ישראל והלויים אם כן היו יותר, ועל זה פירש רש"י, כך היו ישראל דייקא, כי בקע לגולגולת לא נתנו אלא ישראל שטעו בעגל והוצרכו ליתן הנדבה לצורך המשכן לכפר על מעשה העגל, אבל הלויים אשר לא מעו לא היו צריכים ליתן.

ובדעת וקנים מבועלי התוספות כתב, וכסף פקודי העדה, אינו אומר

'כסף התרומה' ולא 'כסף התנופה' כמו שאומר נחושת התנופה, להגיד לך שכסף מנין העדה עולה למנין זה כאשר היה צריך למלאכת המשכן בצמצום. ע"כ.

פירושים של דברים, כי הזהב והנחושת שהביאו למלאכת המשכן היו

כפי תרומת לבם של ישראל, מה שאין כן הכסף לא הובא כתרומה אלא כחוב מנין השקלים הנצרך בדיוק, וכל אחד הביא מחצית השקל לפי חשבון מדויק שבהיקבצם יחד אז, ויהי מאת ככר הכסף לצקת את אדני הקודש ואת אדני

וכסף פקודי העדה מאת ככר ואלף ושבע מאות וחמשה ושבעים שקל בשקל הקודש. בקע לגולגולת מחצית השקל בשקל הקודש לכל העובר על הפקודים מבן עשרים שנה ומעלה לשש מאות אלף ושלושת אלפים וחמש מאות וחמשים. ויהי מאת ככר הכסף לצקת את אדני הקודש ואת אדני הפרוכת מאת אדנים למאת הככר ככר לאדן. ואת האלף ושבע המאות וחמשה ושבעים עשה ווים לעמודים וצפה ראשיהם וחשק אותם. (שמות לח, כה-כה)

ברש"י, לשש מאות אלף וגו', כך היו ישראל, וכך עלה מניינם אחר

שהוקם המשכן בספר במדבר, ואף עתה בנדבת המשכן כך היו. ומנין חצאי השקלים של שש מאות אלף עולה מאת ככר, כל אחד של שלשת אלפים שקלים, כיצד, שש מאות אלף חצאין הרי הן שלש מאות אלף שלמים, הרי מאת ככר, והשלשת אלפים וחמש מאות וחמשים חצאין עולין אלף ושבע מאות וחמשה ושבעים שקלים. ע"כ.

וביאורו המפרשים (ראה מזרחי ושפתי חכמים) דהיה קשה לרש"י דעל

המקדש של מעלה מכוון כנגד בית המקדש של מטה, והענין כנ"ל שמלאכי מעלה מכוונים נגד בני ישראל יושבי מטה ובתוכם שבט לוי, ומכל כלל ישראל יחד בחשבון מדוקדק נבנה המשכן.

* * *

ואת האלף ושבע המאות וחמשה ושבעים עשה וויים לעמודים וצפה ראשיהם וחשק אותם.

אִיתָא במדרש (שמות רבה בפרשתן נא, ו) אמר להם משה אלה פקודי המשכן, כך וכך יצא על המשכן, עד שהוא יושב ומחשב שכח באלף ושבע מאות וחמשה ושבעים שקל מה שעשה וויים לעמודים, התחיל יושב ומתמיה, אמר עכשיו ישראל מוצאין ידיהם לאמר משה נמלך, מה עשה האיר הקב"ה עיניו וראה אותם עשויים וויים לעמודים, אותה שעה נתפייסו כל ישראל על מלאכת המשכן וכו' עיי"ש. וכבר עמד בזה באור החיים הקדוש אמאי שכח דווקא את האלף ושבע מאות וחמשה ושבעים שקל מה שעשה וויים לעמודים, עיי"ש מה שביאר לדרכו בקודש.

והחתם סופר (בתורת משה כאן) ביאר הענין וז"ל, כי שרשן של ישראל ששים רבוא נשמות נגד אותיות התורה, ישראל ר"ת יש ששים רבוא אותיות לתורה, והוא ידוע, והנה לכל אחד חלקן בתורה למעלה, אמנם יש נותרים שנשמותיהם מקליפת נוגה הסמוכה לקדושה, ולהם אין להם חלק בתורה ולא אות מששים רבוא אותיות. ומכל מקום יש להם תקנה במהנה

הפרוכת וגו' ואת האלף ושבע המאות וחמשה ושבעים עשה וויים לעמודים.

דבר זה הוא מפלאות תמים דעים ית"ש שכל נפש מישראל נמדדת במדה ובמשקל, ואלמלי היתה חסרה נפש אחת או נותרת לא היה מדויק החשבון הנצרך למשכן, אשר על מידות המשכן ועל סכומי הזהב והכסף וכו' הנדרשים להקמתו יש מעמים מרובים לאין שיעור, ועל ענין נתינת מחצית השקל יש רבואי מעמים, והכל מתאים נגד נפשות ישראל, שעל ידי המנין המדויק נבנה המשכן בשלימות. מכך למדים אנו כי כל יהודי מסייע מחלקו לבניית המשכן, ואשר על כן מוכרח להיות (שמות ל, טו) העשיר לא ירבה והדל לא ימעט ממחצית השקל וגו'.

וממוצא הדברים נשכיל כי כל העולמות תלויים זה בזה לדורות עולם והכל במדה ובמשקל, כמו שדרשו במדרש (שוחר טוב, תהלים סה, יח; ילקוט שמעוני, שמות כ, רמז רפז) על הכתוב רכב אלקים רבתיים אלפי שנאן אדני במ סיני בקודש, אמר רבי אבדימו רמן חיפה שניתו במשנתי שירד הקב"ה בהר סיני ועמו עשרים ושנים אלף מרכבות של מלאכי השרת, אמר רבי ברכיה כמחנה לוי, צפה הקב"ה במחנה לוי, שעומדים במומיהם במעשה העגל, שנאמר ויאספו אליו כל בני לוי (שמות לב, כו), לפיכך ירדו כ"ב אלף במחנה הקב"ה כמחנה לוי. ע"כ.

הוי אומר כי קבוצי מטה מכוונים כנגד קבוצי מעלה, זה כנגד זה, ואמרו חז"ל (שיר השירים רבה ד, יב; מדרש תנחומא, ויקהל פרק ז; מדרש תהלים, מומזר ל) שבית

פרוונקא עיי"ש. ומקשה שם איך יתכן שנשכח ממושה דבר שהוא בעצמו שמע מפי השי"ת, ועוד כמה קושיות.

ומבאר שם, על פי מה ששמע הטעם דמשה לא עשה זאת, לפי שהוא בעצמו עצם התורה, וכיון שאין מורין בן לא הוי עצם התורה, רק קנאת ה' צבאות תעשה זאת, וזו הכוונה נתעלמה הלכה היינו שמושה לא יתכן שהוא יקיים זאת בעצמו. בן מבאר שם הגמרא (בבא קמא לה, א) על הכתוב (דברים ב, ט) ויאמר ה' אלי אל תצר את מואב ואל תתגר בם מלחמה, וכי מה עלה על דעתו של משה לעשות מלחמה שלא ברשות, אלא נשא משה קל וחומר בעצמו, אמר ומה מדינים שלא באו אלא לעזור את מואב אמרה תורה צרור את המדינים והכיתם אותם, מואבים עצמן לא כל שכן, אמר לו הקב"ה לא כשעתה על דעתך עלתה על דעתך, שתי פרידות טובות יש לי להוציא מהן, רות המואביה ונעמה העמונית וכו' עיי"ש, ומבאר שם מה שנאמר נשא משה קל וחומר 'בעצמו', הכוונה שמושה רבינו נתעצם בעצמות התורה לאשר היה עצם התורה, עיי"ש בד"ק בארובה.

על פי זה ולפי דברי החתם סופר הנ"ל יש לומר לענייננו, ששכחת משה תחילה באלף ושבע מאות ותמושה ושבעים שקל מה שעשה וויס לעמודים, לא היתה שכחה בעלמא, אלא הכוונה שכיון שהוא היה עצם התורה לכן שכח את אלו שאין להם חלק ושייכות בעצם התורה. אבל כבר אמרו בגמרא (חולין צב, א) אמר רבי שמעון בן לקיש, אומה זו

לתלמיד חכם מנכסיו, כדאיתא בגמרא (כתובות ק"א, ב) אמר רבי אלעזר עמי הארצות אינן חיים וכו', כל המשתמש באור תורה אור תורה מחייהו, וכל שאין משתמש באור תורה אין אור תורה מחייהו וכו', אמר לו רבי מצאתי להן תקנה מן התורה וכו', כל המשיא בתו לתלמיד חכם והעושה פרקמטיא לתלמידי חכמים והמהנה תלמידי חכמים מנכסיו, מעלה עליו הכתוב כאילו מדבק בשכינה עיי"ש. על דרך (דברים לג, יח) שמח וזולון בצאתך, דמיניה ומיניה מסתייע מילתא, שעל ידי העם הארץ עוסק התלמיד חכם בתורה ונעשה צדיק יסוד עולם. ואלו הם אלף ושבע המאות שהיו יתירים על ששים רבוא לא ידע משה למצוא להם תקנה, עד שעשה מהם וויס לעמודים שיתלו בהם עמודי עולם כנ"ל. עכ"ל.

ואפשר להוסיף, דהנה משה רבינו ע"ה היה עצם התורה והיא נקראת על שמו, ככתוב (מלאכי ג, כב) זכרו תורת משה עבדי (עיי"ן שבת פ"א, א; ועוד; ועיי"ן צפנת פענח להנה"ק מרוגמשוב, פרשת שמות ד, י; ופרשת קרח טו, ג). ועל פי זה האריך וקה"ק זי"ע בישמח משה (סוף פרשת בלק; ובפרשת דברים ע"ה) ויאמר ה' אל משה אל תצר את מואב (לבאר בכתוב (במדבר כה, ו-ו) והנה איש מבני ישראל בא ויקרב אל אחיו את המדינית לעיני משה ולעיני כל עדת בני ישראל והמה בוכים פתח אהל מועד, וירא פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן ויקם מתוך העדה ויקח רומח בידו וגו', ואמרו חז"ל (סנהדרין פ"ב, א) שנתעלמה ממושה הלכה של כל הבעל ארמית קנאים פוגעים בו וגעו כולם בבכיה, ואמר לו קריינא דאיגרתא אוהו ליהוי

רמג, כ-ח) שלענין כמה הלכות אין דין תלמיד חכם בזמן הזה עיי"ש.

אך הגם שבאמת כיום מצויים רק מעט תלמידי חכמים אמיתיים העוסקים בתורה יומם ולילה ויכולים לפסוק הלכה אליבא דהלכתא, מכל מקום ישנה מליצת יושר על בני דורנו שסוף כל סוף הם מחזיקים בממונם ישיבות ורבנים (עין דברי חיים עה"ת, פרשת וישלח, ד"ה בפסוק לא יעקב יאמר עוד שמך). כל אחד נמנה על תמכין דאורייתא, זה תומך ברב, זה תומך במוסד של חסד וכדומה, ועל ידי כך מתחזקת היהדות.

הוי אומר כי הדור הזה הוא הרמוז במנין השלשת אלפים וחמש מאות וחמשים אשר מנה הכתוב כאן יתר על הששים רבוא, וכמו שהששים רבוא כבר זכו לשלימות הנפש, כך אלו מתוקנים ומתעלים בזכות החסד למקור שורש מחצבתם (וע"ע בשיעור חומש ורש"י פרשת פינחס תשל"ח, גליון אלף תשצ"א).

ובזה יבואר מאמרו של רבי אלעזר (פסחים פו, ב) לא הגלה הקדוש ברוך הוא את ישראל לבין האומות אלא כדי שיתוספו עליהם גרים, הכוונה בגרים היא לא לאלו שמתגיירים מבין הגויים, אלא לאלו השלשת אלפים וחמש מאות וחמשים הנותרים שנשמותיהם מקליפת נוגה הסמוכה לקדושה ואין להם חלק בתורה ולא אות משיים רבוא אותיות, וכדברי החתם סופר הג"ל, ואשר על כן הם צריכים להתגלגל כמה פעמים כדי שיתקנו מה שפגמו, בכח הצדקה והחסד.

ובדרך זה נראה לפרש הכתוב (שמואל ב יד, יד) וחשב מחשבות לבלתי

כגפן נמשלה, זמורות שבה אלו בעלי בתים [פירש רש"י, דמה הזמורה הזו מוציאה לולבין ועלים ופרי והוא עיקר הגפן, כך בעלי בתים גומלי חסד ומחזיקים ידי עניים ומפורים ממונם למלכות בשביל אחיהם ומתקיימים על ידם], אשכולות שבה אלו תלמידי חכמים, עלין שבה אלו עמי הארץ [פירש רש"י: עלין שבגפן סובלין הרוח ומגינים על האשכולות שלא יכם שרב ושמש ורוחות, כך עמי הארץ חורשין וזורעין וקוצרין מה שתלמידי חכמים אוכלים], קנוקנות שבה אלו ריקנים שבישראל, והיינו דשלחו מתם ליבעי רחמים איתכליא על עליא, דאילמלא עליא לא מתקיימן איתכליא. עיי"ש. לזה האיר הקב"ה עיניו של משה וראה אותם עשויים וויים לעמודים, להורות לו שאף הם הווים הרמוזים לעמי הארץ ניצבים עם התורה כיון שהם מהנים לתלמידי חכמים מנכסיהם.

*

עוד נראה להוסיף, דהנה כבר ניבאו חז"ל (שבת קלח, ב) עתידה תורה שתשתכח מישראל, ועל דורו של משיח כתב זקה"ק מצאנו זי"ע (דברי חיים עה"ת, בהשמטות לפרשת ויקהל) שכנראה בעליל שהרבנים והחסידים והבעלי בתים שבדור המה בעוונותינו הרבים רובן מערב רב וכו' עיי"ש. זאת עינינו הרואות איך שעם ירדת הדורות התורה משתכחת מישראל, ואם כבר בימי התנאים אמר רבי שמעון בן יוחאי (סוכה מה, ב; סנהדרין צו, ב) ראיתי בני עלייה והן מועטין, על אחת כמה וכמה במוננו אנו, ואשר על כן נפסק להלכה (רמ"א יו"ד סימן

הקדוש (בסתרי תורה, פרשת ויצא, ח"א דף קמו, ב) על המשנה (אבות א, ב) על שלשה דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים, התורה דא יעקב, העבודה דא יצחק, גמילות חסדים דא אברהם.

וראשית לכל נתן הקב"ה תורה לעמו ישראל, ואחר כך בנה להם את בית המקדש שהוא בחינת עבודה, אך בחורבנו נתבטלה העבודה, ובגמרא (חגיגה ה, ב) על הכתוב (ירמיה יג, יז) ודמע תדמע ותרד עיני דמעה כי נשבה עדר ה', אמר רבי אלעזר, שלש דמעות הללו למה, אחת על מקדש ראשון, ואחת על מקדש שני, ואחת על ישראל שגלו ממקומן, ואיכא דאמרי אחת על ביטול תורה וכו', כיון שגלו ישראל ממקומן אין לך ביטול תורה גדול מזה. ואז שנתקיימה הנבואה של עתידה תורה שתשתכח מישראל, נותר לישראל רק עמוד גמילות חסדים.

ובזה כתבו בספרים הקדושים פירוש מאמרם ז"ל, יכול יהו חותמין בכולן, תלמוד לומר והיה ברכה, כך חותמין ואין חותמין בכולן, היינו שבעקבתא דמשיחא קרוב למועד חתימת ימי גלותם תהא בהם מדת אברהם, עמוד הצדקה וגמילות חסדים, אשר בזכות זאת יזכו לגאולה, כדאיתא במדרש (שחר טוב, תהלים כ; וות רבה בפתיחתא; ילקוט שמעוני, ישעיהו רמו תקז) לעתיד לבוא באים שרים ומקטרגים על ישראל וכו', באותה שעה מיכאל סניגורן של ישראל משתתק וכו', וכיון שהוא משתתק אומר הקב"ה, מיכאל נשתתקת ואין אתה מלמד סניגוריא על בני, חייך

ידח ממנו נדח, היינו שהקב"ה חשב מחשבות לבלתי ידח מאתו ית"ש אפילו זה אשר ממנו נדח, שאין לו חלק בתורתו הקדושה, אף אותו לא ידחה, משום כי דרך תשובה ניתנה לפניו במה שיחזיק ידי לומדי תורה ויעסוק בצדקה ובגמילות חסדים.

על כך כתבו בספרים הקדושים (עיין מגלה עמוקות, פרשת לך, ד"ה א"י לפי שג' אבות תקנו ג' עמודים; תפארת שלמה, פרשת לך; זרע קודש, פרשת שמות, ד"ה וירא מלאך ה' אליו) לפרש את ברכת ה' לאברהם אבינו ע"ה (בראשית יב, ב) ואעשך לגוי גדול ואברכך ואגדלה שמך והיה ברכה, ובגמרא (פסחים ק"ז, ב) אמר רבי שמעון בן לקיש, ואעשך לגוי גדול זהו שאומרים אלקי אברהם, ואברכך זהו שאומרים אלקי יצחק, ואגדלה שמך זהו שאומרים אלקי יעקב, יכול יהו חותמין בכולן, תלמוד לומר והיה ברכה, כך חותמין ואין חותמין בכולן.

דהנה כנודע היה אברהם אבינו עמוד החסד, וכפי שהאריכה תורה במעשה הכנסת אורחים שלו ושאר מעשיו, וככתוב (מיכה ז, ב) חסד לאברהם. יצחק אבינו היה עמוד העבודה, אשר מוכן ומוזמן היה להקריב עצמו לקרבן עולה תמימה בעקידה. ויעקב אבינו היה עמוד התורה, ככתוב (בראשית כה, כז וברש"י) ויעקב איש תם יושב אהלים, אהלו של שם ואהלו של עבר, וכן עליו נאמר (שם מו, כח) ואת יהודה שלח לפניו אל יוסף להורות לפניו גושנה, וברש"י מהמדרש (תנחומא, פרשת ויגש סימן יא) להורות לפניו לתקן לו בית תלמוד שממש תצא הוראה. ואיתא בוורה

זה יורמו בכתוב, ואת האלף ושבע המאות וחמשה ושבעים עשה וזים לעמודים, כי ו'ו בנימטריא חסד כנ"ל, וכדברי החתם סופר הנ"ל ייעודם לתקן את אלו הנשמות הנותרים מקליפת נוגה על ידי צדקה וגמילות חסדים.

ועל פי זה יבואר הא דדרש רבא (סוכה מט, ב; חגיגה ג, א) על הכתוב (תהלים מז, י) נדיבי עמים נאספו עם אלקי אברהם, אלקי אברהם שהיה תחילה לגרים עיי"ש, והיינו שגם נדיבי עמים שהם מקליפת נוגה נאספו בזכות גמילות חסדים, כיון שהם עם אלקי אברהם עמוד החסד ובמדתו יתקנו גרים הללו, הגם שהם בבחינת 'עם' המורה כנודע על בחינה נמוכה של פשוטי העם (ראה רש"י במדבר יא, א), והבן.

*

בעיוננו בספרים הקדושים נמצא הרבה ענינים נפלאים ונשגבים על מעלת מצות הצדקה וגמילות חסדים, בפרט בדורות האחרונים שבקבתא דמשיחא, ודבר זה הוא בטבע בני ישראל, כפי שאמרו חז"ל (יבמות עט, א) שלשה סימנים יש באומה זו, הרחמנים והביישנים וגומלי חסדים. הוי אומר כי אף אם הם מגושמים במעשיהם עומדת להם זכות זאת שהם גומלי חסדים, כשעיקר הצדקה היא להחזיק ידי לומדי תורה באמת.

בזה נראה לפרש את מאמרו של רבי יוחנן (סנהדרין צה, א) אין בן דוד בא אלא בדור שכולו זכאי או כולו חייב. ולכאורה יפלא איך יתכן כזאת שיהיה הדור או כולו זכאי או כולו חייב.

שאני מלמד ומדבר עליהם בצדקה ומושיען, שנאמר (ישעיה סג, א) אני מדבר בצדקה רב להושיע וכו' עיי"ש, ועוד איתא במדרש (הובא בפרשת דרכים, דרוש יח) באיזה זכות אני גואלם בשביל הצדקה שהיו עושין אלו עם אלו עיי"ש.

ולעניננו, הטעם שעמוד הצדקה וגמילות חסדים נותר לנצח הוא כאמור, משום שיצטרכו לתקן את אלו הנשמות הנותרים מקליפת נוגה שאין להם חלק בתורה, ותיקונם יבוא על ידי צדקה וגמילות חסדים.

על זה אמרו במדרש שמשוה רבינו שכח באלף ושבע מאות וחמשה ושבעים שקל מה שעשה וזים לעמודים, לרמוז על כי עתידה תורה שתשתכח מישראל, והאיר הקב"ה עיניו וראה אותם עשויים וזים לעמודים, היינו שבומן זה שתשתכח תורה מישראל יהא תיקונם על ידי צדקה וגמילות וחסדים כנ"ל.

*

עוד אפשר לומר, דכנודע מכתבי האריז"ל אות ו'ו נכתבת חסר א', ואיתא בספרים הקדושים (עיין פרי עץ חיים, שער חג המצות, פרק ז; אם לבינה לרבי משה זכות ז"ל, אות בית; כתם פו, פרשת בראשית; מגן דוד לרדב"ן, אות ו; אנרא דפרקא, אות קכא; אנרא דכלה, פרשת ואתחנן, ד"ה כי לקחה; רגל ישרה, מערכת אות החי"ת, מספר קרניים; ועוד) שיש סוד חשבון אכפלתא דאכפלתא, שכל אות מוכפלת פעם בכפל הריבוע [כלומר אות מוכפלת בעצמה] ופעם בכפל הפשוט, כך שהאות ו'ו בכפל הריבוע ו' פעמים ו' הוא ל"ו, ושוב בכפל הפשוט ב' פעמים ל"ו הוא ע"ב, כמנין 'חסד'.

מזה בשיעור חומש ורש"י פרשת פינחס תשל"ח, גליון אלף תשצ"א; ישראל סבא, גליון צה, עמ' תרו).

על פי זה יתבאר, כי הנה כאשר יש בדור יהודים העוסקים בתורה הקדושה יומם ולילה כראוי וכהוגן, ולצידם ישנם כאלו המחזיקים את ידי תלמידי חכמים אלו, אזי הדור כולו נחשב זכאי, כיון שדומים לשותפות יששכר וזבולון, (דברים לג, יח) ולזבולון אמר שמח זבולון בצאתך ויששכר באהליך, ופירש רש"י, זבולון ויששכר עשו שותפות, וזבולון לחוף ימים ישכון ויוצא לפרקמטיא בספינות ומשתכר, ונותן לתוך פיו של יששכר והם יושבים ועוסקים בתורה, לפיכך הקדים וזבולון ליששכר שתורתו של יששכר על ידי זבולון היתה. ע"כ. לכן רק כאשר

בבני אדם שאינן מהוגנין, כדי שלא יקבלו עליהן שכר.

ומבאר וז"ל: דפליגי בהך פלוגתא דהראשונים ומהר"ש פרימו, דרבי יצחק סבר דכיון דעשה צדקה לשמה, אף כי יקרה דעביד למי שאינו הגון לא אכפת לן ושכרו אתו, ואין נגרע מחלקו הראוי לו, ומשום הכי דריש הקב"ה ממציא לו מעות לעשות צדקה, דתיסגי ליה בדאיכא פריטי לעשות צדקה, ובכוונתו לשמה סגי, אף דהמקבלים אינם הגונים, רחמנא לבא בעי, והוא בלב שלם עושה. אבל רב נחמן סבר כשיטת הרב מהר"ש פרימו, דאזלינן אחר המעשה, אי טבא הוא, טבא ליהוי לעשיר העושה צדקה ומחזיק לתלמידי חכמים, אך אם המקבלים רשעים והחכם לומד שלא לשמה, יצא נקי מנכסיו ולא יראה כי יבוא טוב העולם הבא, ואמטו להכי לא סגי ביש לו מעות ועושה צדקה, דאם אינם ראויים, הניח מעותיו והיו תוצאותיו לאיבוד.

אלא הביאור הוא, דהנה החיד"א (עיין ראש דור, פרשת קדושים ופרשת וזאת הברכה) מביא פלוגתת הקדמונים, אם זה שנותן מממונו לאחד שהוא סבור כי הלה תלמיד חכם מתוך כוונה לסייע לו ולהחזיקו, אך נתברר לו שבאמת אינו תלמיד חכם כלל ואיש צבוע הוא, האם מגיע שכר לנותן כי מחשבתו היתה לטובה, או השכר ניתן רק כשהמקבל הוא באמת תלמיד חכם, וכאן שנתברר שאינו תלמיד חכם אינו מקבל שכר כלום, או רק יקבל שכר מועט על המחשבה טובה בלבד.

ומביא החיד"א (שם) מה שכתב מהר"ש פרימו (ברמזי, פרשת בהר) דאיתא בגמרא (בבא קמא טז, ב; בבא בתרא ט, ב) דרש רבא, מאי דכתיב (ירמיה יח, כג) ויהיו מוכשלים לפניך בעת אפך עשה בהם, אמר ירמיה לפני הקדוש ברוך הוא, רבוננו של עולם, אפילו בשעה שעושין צדקה הכשילים בכני אדם שאינן מהוגנים, כדי שלא יקבלו עליהן שכר. הרי לנו כי אם לימוד התורה הוא שלא לשמה אזי גם העשיר שהחזיק בידו הפסיד שכרו, וכלשונו שם, דאם המקור משחת מאין תמצא מים במורד.⁴⁸ (וע"ע

⁴⁸ וראה שם בראש דור, שמבאר לפי זה את הגמרא (בבא בתרא ט, ב) אמר רבי יצחק, מאי דכתיב (משלי כא, כא) רודף צדקה וחסד ימצא חיים צדקה וכבוד, משום דרודף צדקה ימצא צדקה, אלא לומר לך, כל הרודף אחר צדקה הקב"ה ממציא לו מעות ועושה בהן צדקה. רב נחמן בר יצחק אמר, הקב"ה ממציא לו בני אדם המהוגנים לעשות להן צדקה, כדי לקבל עליהם שכר. לאפוקי מאי, לאפוקי מדרש רבה, מאי דכתיב ויהיו מוכשלים לפניך וכו', הכשילים

*

הן הן הדברים אמורים לעניננו, שכאמור לעיל מה שאמרו במדרש שמושה רבינו שכח באלף ושבע מאות וחמשה ושבעים שקל מה שעשה וויים לעמודים, לרמו לו בא כי עתידה תורה שתשתכח מישראל, והאיר הקב"ה עיניו וראה אותם עשויים וויים לעמודים, היינו שבזמן זה יהא תיקונם של בני ישראל על ידי צדקה וגמילות חסדים, ומכאן ישכיל לדורות עולם כל איש יהודי העוסק בתורה כי הצרה הגדולה ביותר היא ששוכח כי הויים אלו גומלי חסדים תלויים בו, דבר זה גורם לשכחת התורה, כי אלמלי יזכור שעליו נשענים אלפים יהודים תומכי תורה בוודאי יעסוק בתורה כראוי וכהוגן, אך החסרון הוא ששוכח מהתמכין דאורייתא וזה שגורם שעתידיה תורה שתשתכח מישראל.

בדרך אחר נראה לפרש הכתוב הנ"ל, ואת האלף ושבע המאות וחמשה ושבעים עשה וויים לעמודים וצפה ראשיהם וחשק אותם, דהנה בש"ך על התורה (בפרשתן פסוק כד) על הכתוב (פסוק כה) וכסף פקודי העדה מאת ככר ואלף ושבע מאות וחמשה ושבעים שקל בשקל הקודש, כותב בתוך הדברים וז"ל, ובאו השקלים והככרים של הכסף בכיון שהככרים הם מאה, והשקלים הם אלף ושבע מאות חמשה ושבעים, שבע מאות חמשה ושבעים גימטריא תשע"ה וכו', עכ"ל עיי"ש. כונת דבריו אלו נפלאה היא, ואפשר שכוונתו למספר תשעה,

התלמידי חכמים הם הגונים בתורתם וכיראתם, ובלעדי שאר העם המחזיקים את ידם בממונם אינם יכולים להיות, אז כולם זכאים כי הא בהא תליא, כדאמרו חז"ל (ברכות ג, ב) כל העולם כולו לא נברא אלא לצוות לזה. אבל אם ח"ו אין התלמידי חכמים שבדור ישרי דרך והגונים, אזי הדור כולו חייב. כי אם התלמידי חכמים אינם טובים ותמימים בלימודיהם, אז גם לזבולונים אין נצמחת כל טובה שכן אין הם מחזיקים יששכרים אמיתיים.

מכאן ישכיל ויבין כל בחור בישיבה ואברך בכלל, כי אחריות גדולה מוטלת עליו, כיון שמחזיקי התורה נותנים הרבה מאוד מהגנם ממש במסירות נפש לתמוך בישיבה ובכולל, והם בטוחים שקונים לעצמם בכך עולם הבא, וכאשר באה להם איזה עת צרה מלמדים עליהם זכות בגין היותם תמכין דאורייתא. כך שאם בחור או אברך אינו לומד כהוגן הוא מכשיל ומסכן את הנותנים לו ומהנים אותו מנכסיהם, והוא רח"ל גורם רעה לעולם כי דיני נפשות תלויים בו, בבחינת מה שאמרו חז"ל (ראה רש"י, דברים א, ט מהמדרש) שאמר שלמה המלך אני אם חייבתי ממון שלא כדין נפשות אני נתבע עיי"ש.

ואכן יש לידע כי להיות בבחינת יששכר קשה הרבה יותר מלהיות בבחינת זבולון, משום שאלפי זבולונים בנתינתם יכולים להתקיים על ידי יששכר אחד שהם מחזיקים, והללו בטוחים ומייחלים שעבודתו ותפילתו ולימודו של זה היששכר יעלו לזכותם ויצילו אותם מכל מרעין בישינ.

התורה הנ"ל על ואלף ושבע מאות חמישה ושבעים, שזה בנימטריא תשעה, והיינו אלף ותשעה מאות שנים, אפשר לומר שרמזו כאן שלאחר אלף ותשעה מאות שנות גלות מאז חורבן בית המקדש השני [לפי החשבון המקובל שהיה בשנת ג' אלפים תתכ"ח, ואכמ"ל], והיינו בשנת ה' אלפים תשכ"ח, יבוא לציון גואל, ודו"ק היטב, ויהיו הדברים לנו לחיזוק כי קרובה ישועתנו לבוא במהרה בימינו.

*

ברם כבר נודע מה שדרשו חז"ל על הכתוב (בראשית מז, כח) ויחי יעקב וגו', למה פרשה זו סתומה וכו', שבקש לגלות את הקץ לבניו ונסתם ממנו (רש"י מהמדרש בראשית רבה צו, א), וכן על הכתוב (שם מט, א) ויקרא יעקב אל בניו ויאמר האספו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים, כתב רש"י, בקש לגלות את הקץ ונסתלקה שכינה ממנו והתחיל אומר דברים אחרים, ומקורו במדרש (בראשית רבה צח, ב) רבנן אמרי בא לגלות להם את הקץ ונתכסה ממנו, רבי יהודה בשם רבי אלעזר בר אבינא, שני בני אדם נגלה להם הקץ וחזר ונתכסה מהם, ואלו הם, יעקב ודניאל, דניאל (דניאל יב, ד) ואתה דניאל סתום את הדברים וחתום וגו', יעקב, את אשר יקרא אתכם באחרית הימים וכו' עיי"ש.

אשר על כן אפשר לומר שלכן נשכח ממשה רבינו סוד הגאולה הרמזו באלף ושבע המאות וחמשה ושבעים שעשה ווים לעמודים, כמו אצל יעקב אבינו שנסתלקה ממנו שכינה כשבא לגלות את הקץ לפני פטירתו.

והדברים סתומים וחתומים וידועים אך ליודעי ח"ן.

עוד איתא בחתם סופר (כאן) על מקרא הדין, ואת האלף ושבע המאות וחמשה ושבעים עשה ווים לעמודים וצפה ראשיהם וחשק אותם, שמביא המדרש הנ"ל שנשכח ממשה רבינו ע"ה אותן האלף ושבע המאות וחמשה ושבעים וכו', ומבאר וז"ל, והנה בוזהר פרשת נח (עיי"ש בח"א, פרשת וירא, דף קז, א) בפסוק שש מאות שנה לחיי נח מבואר, דומן משיח מתחיל אחר ה' אלפים ות"ק שנה, ולא נודעו לנו הפרטים של אח"כ והחשבון סתום וכו', והנה אד"ן גימטריא נ"ה, מאה אדנים מאה פעמים נ"ה היינו ה' אלפים וחמש מאות, והפרטים אח"כ נשכח ממשה רבינו ע"ה שהוא זמן המשיח, ואמר שמוזה נעשה ונתקן ווים לעמודי בית ישראל וכו', עיי"ש. ואף כאן דברי החתם סופר - שכל דבריו ברוח הקודש נאמרו ובכל ספריו הרבה דברי קבלה כפי שידעו זאת צדיקים בפולין ושאר מדינות - סתומים וחתומים ולא יבינו אותם אלא בני בינה בתורת הנסתר.

ונראה לומר בדרך רמז, דהנה בראשית הפרשה נאמר (לה, כא) אלה פקודי המשכן משכן העדות וגו', וכתב רש"י, המשכן משכן שני פעמים, רמז למקדש שנתמשכן בשני חורבנין על עונותיהן של ישראל. הרי לנו שבפרשה זו כבר רמזו העתיד לבוא בחורבן שני בתי המקדשות, וגם לרבות רמזו בפרשה זו עד אימתי תימשך הגלות ומתי זמן המשיח, כדברי החתם סופר הנ"ל, ולכשנצטרף לזה את דברי הש"ך על

תורה, שני אלפים ימות המשיח וכו' עיי"ש. ופירש דו"ז הרה"ק משינאווא זי"ע את דברי הארז"ל בזמירות ליל שבת קודש 'בווין תקמטר', שכשיגיע הזמן של ו'ו' שהכל יהיה שש, האלף הששי, בשנת שש מאות ששים ושש, אז תקמטר, יתחדש הקשר האמין בין השי"ת וכנסת ישראל, (ורמזה גם בפסוק (בראשית לח, יד) ותם"ר כגדי אלמנותה מעליה), והדברים עתיקין.

באור אלה הדברים ודברי האור לשמים נראה לומר כי בשנת תשכ"ב החל הזמן של שבוע שבן דוד בא בו, וזה יורמו ב'זוין' תקמטר, לפי החשבון ו' ו' 'עולה כ"ב, והאות ו' ארוכה עולה שבע מאות (ראה מדרש תלפיות, אות א, ענף אותיות; של"ה הקדוש, פרשת קרח, תורה אור א), ועתה בשנת תשכ"ח אנו כבר בשנה האחרונה שלפני סוף שבוע זה.^(א)

^(א) ראה בשו"ת דברי יציב (חלק ז, סימן פח) בענין החיוב להאמין בדברי חכמים וצדיקים, עיי"ש בארוכה.

ובשולי הגליון שם מצויין מזה שכתב בבני יששכר (חודש סיון, מאמר ה אות יט): "הגם שכפי הנראה מדברי הנבואה כל הימים דו"ה נגזרה הגלות רק עד סוף אלף החמישי וכו' וכבר עברו עידן ועידנים ואנחנו לא נושענו, וגם כמה וכמה קיצים מבוארים בזהר הקדוש ובספרים קדמונים בעלי רוח הקודש האמיתיים וכבר עברו, והנה יתבהל הרעיון בראותו כל זאת, אמנם כי מן מחיוב האמונה על פי התורה והנבואה להאמין בהש"י שהוא כל יכול אפילו ב' הפכיים שאין השכל יכול לחייב, על כן מחוייבים אנחנו להאמין בביאת משיחנו במהרה בימינו, גם מחוייבים אנחנו להאמין בדברי הנביאים והחכמים אשר כתבו קיצים ברוח

ואכן כנודע נתגלה להרבה מצדיקי הדורות עת קץ של הגאולה, כמו שטמן ברמו הרה"ק רבי מאיר מאפמא זי"ע בספרו הקדוש אור לשמים (פרשת בלק) על הכתוב עד מה אשור תשבך, שנכתב שם בזה הלשון "ידוע להוי שכאן נכתב פירוש אחר על תיבות 'תשבך', אך נשתנה על פי ציווי צדיקי הדור ג"י מטעם הכמוס" (וראה שם בראש הספר, בהסכמתו של חתנו הרה"ק רבי מנחם מענדל זי"ע אבר"ק גלאנזוב), זאת משום כי הרה"ק מאפמא זי"ע כתב בזה לרמוז על קץ הימים בביאת משיח צדקנו שיהיה בשנת 'תשבך' [תשכ"ב], אך כדי שלא לגרום ליאוש בני הדור ההוא הורו צדיקי אותו הדור להשמיט הדברים מן הספר.

גם נודע מדו"ז הרה"ק משינאווא זי"ע שהירכה לעסוק בענינים כדי להביא את הגאולה השלימה על ידי משיח צדקנו, וחייב את הקץ לשנת תרס"ו, ובתחילת שנת תרנ"ט שמה ואמר, ברוך ה' שכבר זכינו להיכנס לשבוע שבן דוד בא בו (סנהדרין צו, א). אך בשנה זו ביום ו' בטבת תרנ"ט נתבקש לישיבה של מעלה (ראה בשיעורי חומש ורש"י, פרשת שמיני תש"ל, גליון אלף תהל"ג; פרשת בהר תשל"ג, גליון אלף תשכ"ב, פרשת תרומה תשל"ו, גליון אלף תקצ"ו; פרשת וירא תשל"ח, גליון אלף תרל"ח; ועוד).

יסוד דבריו היו על פי סוד דברי הוזהר הקדוש (ח"א דף ג, ב) על הכתוב (תהלים קי, א) לדוד מזמור נאם ה' לאדוני שב לימיני עד אשית אויביך הדום לרגליך, נאם ה' דא יובלא, לאדוני דא שמיטה וכו' עיי"ש, וכן מצינו שמחשבין לשמיטין בגמרא (עבודה זרה פ, א) על הא דתנא דבי אליהו ששת אלפים שנה היו העולם, שני אלפים תוהו, שני אלפים

וזה סוד הגאולה העתידה כבר יורמו
 כאמור בכתוב אלה פקודי המשכן
 ובמה שעשה משה רבינו ויום לעמודים,
 כי כנ"ל בוויין תקמט, שאז יהיה עולם
 התיקון, והמשכן הוא כתחנה על אם
 הדרך - כמליצה השגורה בפי העולם 'בזו
 די קרעטשמע דארף מען אויך א גלעזל
 בראנפין' [עד שמגיעים לפונדק גם צריך
 לגימט יי"ש] - למען יהיה קיום לעולם
 עד בוא עת הגאולה השלימה, שאז
 יתגדל ויתקדש שמיא רבא. והמ"י.

*

זה הדבר צריך להיות עיקר העבודה של
 כל איש ישראל, שנוכה מהרה כראוי
 ליום שכולו שבת (ראה סנהדרין צו, א),
 וכדברי הרמב"ם (הלכות תשובה מ, ב) וז"ל,
 ומפני זה נתאוו כל ישראל נביאיהם
 וחכמיהם לימות המשיח, כדי שינוחו
 ממלכיות שאינן מניחות להן לעסוק
 בתורה ובמצוות כהוגן, וימצאו להם
 מרגוע וירכו בחכמה כדי שיוכו לחיי
 העולם הבא, לפי שבאותן הימים תרבה
 הדעה והחכמה והאמת, שנאמר (ישעיה
 יא, ט) כי מלאה הארץ דעה את ה' וכו'
 עיי"ש.

העיקר הוא שנשלים עצמנו להיות
 ראויים לחיים הרוחניים של
 העולם הבא, לא שיהיה עיקר התכלית
 רק כדי לכבוש את הגויים ולהיפטר
 מהעול הגשמי שלהם, כי בעבור זה לא
 היו כדאים כל ההריגות שעברו עלינו
 ושפיכות הדמים בגלות הארוכה, אלא
 עיקר מנמתינו בימות המשיח היא
 שתהיה לנו מנוחת הדעת והנפש, שנשוב
 כולנו אל ה' ונהיה ראויים לחיי העולם
 הבא האמיתיים.

קדשם הגם שכבר עברו, ואיך יצדקו ב'
 אמונות הללו, אלא על כרחך ישנו באפשרי
 בחוקי הש"י לקיים הבטחתו במהרה בימינו
 ובדאי יבא משיח וכו', זאת נשים אל לבנו
 כשתהיה הגאולה במהרה בימינו יתגלה לנו
 האיך יקיים הכל, וכן בכל שאר הקיצים,
 עכלה"ק.

עוד מצויין שם כי כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע
 הרחיב הדיבור בענין זה בירח האיתנים
 תשל"ז בארה"ק, ותוד"ק שהזמן הוא נברא,
 והקב"ה משנה עתים ומחליף את הזמנים,
 וכל הזמנים יתקיימו בעזהש"ית במהרה.
 בענין זה ראה בד"ק בשוה"ט בעידן רעוא
 דרעוין של יום א' דסוכות תשל"ז שחל
 בש"ק, שהזכיר את דברי זקה"ק מדינוב זי"ע
 בבני יששכר הנ"ל, והרחיב בענין זה, כי אף
 שכבר חלפה השנה אשר בה ציפינו כי יבוא
 לציון גואל, ברם כל נפול בייאוש ח"ו, כי
 הזמן הוא נברא וכאמור כשיבוא יום
 גאולתנו האמיתי יקח הקב"ה את כל
 הזמנים המובטחים ויצרפם לאחד.

בתוך הדברים גם הזכיר מרן זי"ע את דברי
 הגה"ק הרבי ר' יהונתן זי"ע ביערות דבש
 (ח"ב דרוש יד, והובאו בישמח משה במיכה
 ז, ב, ד"ה א"י, ובקהלת א, ב ד"ה והנה) כי
 סדר מערכות מלאכי שמים הם כפי נימוס
 וזמן עליון במרכבה, ואינם משגיחים
 בעולמות דלמטה, אם החמה מאריכה או
 מקצרת בזריחתה הלא המה למעלה מחמה,
 רק כפי המוגבל עליון בכל זמן וקביעות
 שעה, עיי"ש, ותוכן הדברים שהזמן בשמים
 אינו שוה להזמן שעל הארץ מתחת, ובשעה
 זו יתכן להיות שם הזמן דאתמול או של
 מחר, ולכן כותבים בכתובה 'למנין שאנו
 מונין באין' היינו דבשמים יש זמן אחר.

ועל פי זה ביאר את אומרינו בתפילה
 שהקב"ה משנה עתים ומחליף את הזמנים,
 היינו שאין העתים והזמנים בעלמא הדין
 כהעתים והזמנים בעולמות העליונים, ועל
 כן כאמור כל הזמנים שאמרו צדיקים שבהם
 נזכה לגאולה יתקיימו בעזהש"ית במהרה
 ולא יפול דבר מדברם ארצה.

כאומרינו בפיוט אקדמות (לשבעות) צבי וחמיד ורגוג דילאון בלעותא, צלותהון בכן מקבל והניא בעותא.

ואפשר שזה רמזו כמה ששכח משה רבינו את האלף ושבע המאות וחמשה ושבעים שעשה ויום לעמודים, אשר הוים רומזים כנ"ל לשית אלפי שני דהו עלמא, והוא משה שהיה עמוד התורה השכיח מעצמו את עניני הגשמיות של ימות המשיח, אלא כל מעייניו היו שגם לימות המשיח יעסקו בתורת ה' ויראו האור אין סוף ב"ה וב"ש, והבן.

* * *

עוד במקראי קודש אלו, תחילה נביא את דברי האור החיים הק' כאן וז"ל: ואת האלף ושבע וגו', פירוש הנשארים, ורבותינו ז"ל (שמות רבה נא, ו) אמרו ששכחם וכשוכר אותם אמר ואת האלף וגו', הם כמה שעשו ויום וגו'. והנה להסוברים מהחכמים כי לא היה כסף בנדבת המשכן זולת מחצית השקל, יתבאר אומרו ואת האלף על זה הדרך, לפי שמצינו שצוה ה' בתרומת הכסף מחצית השקל, ובכל מלאכת המשכן לא מצינו שצוה ה' מעשה כסף, זולת האדנים והוויין וחשוקיהם, וביאר באדנים שצריך כבר לארן, והוויין לא הודיע ה' שיעורן ושיעור חשוקיהן, לזה נתחכם בצלאל וחלק הנשאר מהאדנים ועשאן ויין, שהגם שלא צוה ה' שיעורן, ממה שנתן שיעור לאדנים השכילו כי הוויין וחשוקיהם יהיו מהנשאר, ולזה אמר, ואת האלף וגו' עשה ויין, פירוש שחלק

בגמרא (סנהדרין צו, א) אמר רב קמינא, שית אלפי שני הווי עלמא וחד חרוב וכו', תנא רבי אליהו, ששת אלפים שנה הווי עלמא, שני אלפים תוהו, שני אלפים תורה, שני אלפים ימות המשיח עי"ש. ובעמדתו סמוכים וקרובים לכיאת משיח צדקנו יש לדעת כי אין התכלית המקווה שנוכל לחיות ביתר הרחבה גשמית בכל מכל כל, אלא לקוות ולייחל להרחבת הדעת הרוחנית.

דודי הרה"ק רבי משה לייב מסטריזוב זי"ע (בנו של הרה"ק רבי שלמה ממונקאמזש בעל שם שלמה זי"ע, וחתנו של זקה"ק מגארליץ זי"ע) שהיה איש חכם וחרוף, כשהיה שומע את פשוטי העם מתאוננים ונאנחים הלוואי שמשיח כבר יבוא, היה אומר להם בלשון צחות: לאיזה מטרה נחוץ לכם שיבוא משיח ותהיה תחיית המתים, וכי אתם מתגעגעים להתראות שוב עם זקנכם או זקנתכם או שאר קרובים שאתם משתוקקים לראותם שוב, האם רק על כך אתם מחכים...

בן תורה צריך להשכיל ולהבין את הידיעה העיקרית שהיא (דברים ה, ז) וידעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד, כלומר חוץ מידיעה זו אין עוד כלום, כי רק זו היא התכלית המקווה, וכל הידיעות האחרות הם שמות והבל הבלים. רק בזאת ישים מעייניו כל איש יהודי שיזכה להשיג השגות אלקות בביאת המשיח, להירבק בו ית"ש, לראות את האור אין סוף ב"ה וב"ש, ולזכות ללמוד תורה יומם ולילה,

באמצעות ההתכה ופרטי המלאכה, שהגם שעשה כמה פרטי מלאכה במעשה, כמה וויין וחשוקיהן, אף על פי כן המספר עצמו בשלימות היה בוויין ולא נחסר ממנו כלום, והוא אומרו ואת האלף וגו' עשה וויים, והבן, עכ"ל.

ונראה להוסיף ולומר כי בזה גם יתבאר טעם הענין שבתרומות הכסף והנחושת פירטה התורה בפרטיות במדה ובמשקל מה עשו בהם, ואילו בזהב אין התורה מאריכה כל כך, מזה שלכאורה היה צריך להיות להיפך כי הלא חשיבות יתירה יש לזהב, ולדברי האור החיים הקדוש הנ"ל תתיישב גם תמיהה זו.

עוד נראה ליישב תמיהה זו, דהנה איתא בזהר הקדוש (בפרשת, ח"ב דף רכז, ב) שלא נאמר בתורה ויהי כסף התנופה, רק ויהי זהב התנופה, כי זהב הוא גבורה וצריך להניף אותה להמתיקה בשורשה, ובשורשה הוא ממותקת ומעומה כמעלת הזהב על הכסף, וחלילה להוריד הגבורות למטה, מה שאין כן החסדים המרומזים בכסף אדרבא מן הצורך להורידם למטה, עיי"ש. והאריכו בענין זה בכתבי האריז"ל (ראה פרי עין חיים, שער חג המצות, פרק זו; ועוד), ובן זקן"ק מוהרצ"א מדינוב זי"ע (ראה בני יששכר, מאמרי חודש תשרי, מאמר ה; אנרא דכלה, פרשת בראשית, עה"כ הוא הסובב את כל ארץ החיילה אשר שם הוהב; שם פרשת בשלה, עה"כ זה א-לי ואנוהו; דרך פקודך, מצוה נו אות ג; רגל ישרה,

הסך לוויין, ואין הכי נמי אם היה נשאר יותר או פחות היה מחלק הנשאר, ואם היה אומר הכתוב ויעש וויין וגו', יהיה נשמע כי נאמר מפי א-ל עליון שיעור זה, ולא כן הוא, אלא מכללן של דברים הבין כנזכר.

וממשיך שם באור החיים הקדוש: ודעתי אינה כסברא זו, כי ודאי כי כסף אחר היה בתרומת המשכן, מלבד הבקע לגלגולת, כי מקרא מלא דיבר הכתוב בויקהל (לעיל לה, כד) כל מרים תרומת כסף ונחושת, ובפסוק זה לא יצדיקו דברי רבי אברהם בן עזרא שישב בפסוק (לעיל כה, ג) וזאת התרומה, והמשכיל יבין, ויתבאר אומרו ואת האלף על דרך מה שפירשנו בפסוק (כד) כל הזהב וגו',^א פירוש שלא נחסר

^א וז"ל האור החיים הקדוש שם על הכתוב כל הזהב העשוי למלאכה בכל מלאכת הקדש וגו': עוד ירצה להודיע נסים שנעשו בזהב המשכן, כי דבר ידוע הוא כי בעשות האדם כלי מזהב או משאר המתכות, על כל פנים יתמעט משיעור משקל הזהב שנעשה ממנו הכלי, ולא יעמוד הכלי במשקל הראשון, לצד ההתחלקות ופעולות המלאכותיו, ומה גם כשיהיה במלאכה ריבוי ההתחלקות וחלקים דקים, פשיטא שיתמעט באמצעות כן, ועוד בהכין האדם מעשה המלאכה כמו שתאמר שתי וערב לארוג בגד פתילי זהב לעשות מהם המלאכה, מן הנמנע שידקדק במוכן, לא פחות ולא יותר, וכאן הודיע הכתוב שנעשה נס שכל הזהב העשוי למלאכה היה בכל מלאכת הקודש, מאומרו כל הודיעך שלא נתמעט מאמצעות המלאכה כנזכר, ומאומרו העשוי רשם גם כן שכל המוכן למלאכה לא נותר ממנו דבר לבטלה, והכל נכנס בכל מלאכת הקודש, ודקדק לומר בכל ולא אמר במלאכת הקודש, נתכין

לומר גם כן שהספיק העשוי לכל, וזה הוא עיקר הנס, שזולת זה אין נס, במה שלא הותיר, כי אפשר ששיער שיעור שוראי לא יותיר, ולא הוכר הנס אלא באמצעות שלא הותיר ולא החסיר.

(וע"ע בקהלת משה, חידושי רבי שמשון מאוסטרפולי, חלק א, אות ט, ד"ה עמו אנכי).

על פי זה נראה לומר, דהנה כאמור לעיל במקרא זה מרומז סוד הגאולה, ואשר על כן בתרומת הכסף מאריכה תורה ביתר פרטים מאשר בזהב, משום שכנ"ל בכסף מרומזים החסדים ומן הצורך להורידם למטה, ולעתיד כסף יהיה במעלה על הזהב, כפי שרואים כבר קצת מעין זה בגלוי בימינו, והבן.

*

באופן אחר נראה לומר בפשטות, דהנה מטבע הדברים הוא כי האדם העשיר שמביא תרומת זהב יסבור בנפשו שהוא איש נדבן מיוחד ועל כולם לכבדו, ואולי אף יבקש שיציבו לו טבלא מכובדת על הכותל וגם יעשו לו 'מי שברך', שכל אנשי העיר ישמעו ויידעו כי הוא זה שתרום את הזהב. מאידך, זה האדם שתרומתו היא רק כסף בוודאי דל ואביון הוא כמו שאר האנשים המביאים כסף שרובם הם עניים, ובהבאת תרומתו הוא בא בשברון לב כי הנה נתן את מעט הכסף שעוד היה לו, וכך הוא מתהלך קודר על כי נזקק הוא לתת מתנה כה גרועה, ועולה במחשבתו כי בוודאי חטאיו גרמו לו זאת. כיון שכך מתקיים בו הכתוב (תהלים נא, יט) לב נשבר ונדכה אלקים לא תבוה, ותרומתו זאת נחשבת בשמים לאין ערוך יותר מתרומת העשיר את הזהב.

לכן בזהב אמר הכתוב, כל הזהב העשוי למלאכה בכל מלאכת הקודש וגו', היינו שתרומת הזהב שהביאו העשירים שרוחם גבוהה

מערכת אות הוי"ן אות יח; ועוד) ושאר ספרים קדושים. כן ביארו בזה המשנה (בבא מציעא מד, א) הזהב קונה את הכסף והכסף אינו קונה את הזהב, ובגמרא שם, מתני ליה רבי לרבי שמעון בריה הזהב קונה את הכסף, אמר לו, רבי שנית לנו בילדותיך הכסף קונה את הזהב ותחזור ותשנה לנו בוקנותיך הזהב קונה את הכסף, בילדותיה מאי סבר ובוקנותיה מאי סבר וכו' עיי"ש (עין מעשה רוקח על משניות, ריש פרק הזהב), ואכמ"ל.

ובענין זה נפלאים הם הדברים שכתב המלבי"ם ז"ל (כספרו ארץ חמדה, פרשת ויקהל) על הכתוב (לעיל לה, כד) כל מרים תרומת כסף ונחושת הביאו את תרומת ה', וז"ל, יש לומר משום דכן כתוב בתמונה דבשמיטה שעברה שהיה שמיטתו חסד, היה הכסף חשוב יותר מן הזהב, רק עכשיו שהוא בנין הגבורה לזה חשוב יותר שהוא כח הדין, אבל למי שכולל הדין ברחמים ומגביר צד החסד לדידיה יש חשיבות יותר לכסף, וכן לנחושת שהוא גם כן נגד מדת הרחמים הממוצע בין הקצוות. ועל דרך זה פירשתי מה שנאמר (ישעיה ס, יז) תחת הנחושת אביא זהב, שלעתיד יהיה זהב תחת הנחושת ומדרגה למטה הימנו, וכן תחת הברזל אביא כסף, בסוד אשת חיל עטרת בעלה והבן. ולזה בנדבת הזהב כתיב (לעיל לה, כב) וכל איש אשר הניף תנופת זהב לה', שהניף הזהב שהוא מדת הדין לכוללו ברחמים, ובנדבת הכסף כתיב כל מרים תרומת כסף ונחושת, היינו שהגביר החסד ובוה הרים תרומת כסף להיות במעלה על הזהב כמו שיהיה לעתיד, הביאו את תרומת ה' תרומה המיוחדת כבר למדת הרחמים. עכ"ל.

והנה איתא בספרן של צדיקים (ראה שמן הטוב, ליקוטים אות קנה, ונייר השם בהקדמה, בשם הרה"ק רבי שמואל שמעלקא מניקלשבורג זי"ע; וכן מוחאמרי בשם הרה"ק מרוזין זי"ע; עשר קדושות, מערכת ז, אות כ) שפירשו את אומרינו (בתפילת מוסף לראש השנה) 'כי זוכר כל הנשכחות אתה הוא מעולם ואין שכחה לפני כסא כבודך', דאם האדם חוטא לפני הקב"ה וחטאתו נגדו תמיד שזוכר החטא בכל עת ומתחרט, אז הקב"ה משכחה מלפניו ונמחה החטא כאילו לא חטא, כי מודה ועוזב ירוחם (משלי כה, יג). אבל אם לאחר שעשה העבירה הוא שוכח ואומר לא פעלתי און, אז הקב"ה זוכרה ונרשם העון למעלה בספר הזכרונות. וכן להיפך, כשאדם עושה מצוה, אז אם לאחר שעשה המצוה הוא שוכחה כאילו לא עשה מצוה, לאשר הוא מכיר בחסרונו כי עדיין קיצר וגרע ממצות הבורא משיעור הראוי, אז המצוה היא הקב"ה זוכרה ורצויה לפניו ית"ש. אולם אם דרכו ישר בעיניו ולאחר שעשה מצוה הוא מדמה בדעתו כי כבר יצא ידי חובתו כראוי, והיצר הרע מסיתו להביא התנשאות בלבבו לכל ימיש מזכרונו כי עשה רצון המקום והוא שומר מצוה, אזי מצוה זו לא פרחת לעילא וכלא היה, והקב"ה משכחה מלפניו. לזה אנו אומרים כי

ולזה יש רביע על זהב התנופה להורות שנתעלה ונתברך, ואינו דבק עם תשע ועשרים ככר, ולפי שהמביא זהב מרים ידו לומר שהביא דבר חשוב, מה שאין כן במביא כסף או נחושת, לזה קיצר בזהב והאריך בכסף ובנחושת, לומר שהם חביבין לפני הקדוש ברוך הוא יותר מן המביא זהב.

נחשבת רק כעשייה למלאכה ותו לא, ולכן אין התורה מאריכה בפרטיה, אבל כסף הוא מלשון כיסופא (ראה תענית כד, ב - כה, א, ועוד), לשון בושה, והיינו שזה האדם שהביא תרומת כסף כיסוהו בושת וכלימה על כך שאינו יכול להביא רק קצת כסף, וזה נחשב מאד אצל הקב"ה ויש לו נחת רוח ממנו, ולכן פירטה תורה יותר במה שנעשה בכסף, להורות כי אחד המרובה ואחד הממעיט ובלבד שיכוין לבו לשמים (מנחות ק, א).⁷

⁷ ראה בש"ך על התורה, על הכתוב (בפרשתן פסוק כד) כל הזהב העשוי למלאכה בכל מלאכת הקודש ויהי זהב התנופה תשע ועשרים ככר ושבע מאות ושלשים שקל בשקל הקודש, וז"ל: כל הזהב, לפי שהזהב לא נתפרש בפרשת ויקהל כמה זהב הביאו, שאמר שם (לעיל לה, כב) כל נדיב לב הביאו חח נזום וטבעת וכומז כל כלי זהב וכל איש אשר הניף תנופת זהב לה, ולא פירש כמה הביאו, וכאן לא פירש במה הוציאו אותו כמו שפירש הכסף, שאמר (פסוק כה) וכסף פקודי העדה מאת ככר ואלף ושבע מאות וחמישה ושבעים שקל בשקל הקודש, ופירש במה הוציאוהו, שאמר (כו-כז) ויהי מאת ככר הכסף לצקת את אדני הקודש וגו', ואת האלף ושבע המאות וחמישה ושבעים עשה וויים, לזה אמר כל הזהב, כל זהב העולם לא היה מספיק למלאכה אחת, כמו הכפורת שהיה עובייה טפח ואמה וחצי רוחבה ואמתים וחצי אורכה, והו למלאכה, כל שכן בכל מלאכת הקודש שהם שאר מלאכות, כגון הארון והקרשים והמזבח ושאר הכלים כל מלאכת הקודש הכל היה מזהב, כי הזהב שהביאו היה תשע ועשרים ככר ושבע מאות ושלשים שקל לבד, והשאר מאין בא, לזה אמר ויהי שהיה לו היה וברכה וגדולה ורוממות כי לזה נברא,

בתרומת הכסף אכן תחילה נאמר (פסוק כז) ויהי מאת כבר הכסף לצקת את אדני הקודש וגו', ללא יחוס שמו של משה, אבל בהמשך נאמר (פסוק כח) ואת האלף ושבע המאות וחמשה ושבעים עשה וויים לעמודים וגו', וכן כאן בתרומת הנחושת נאמר ויעש בה וגו', היינו שמייחס העשיה למשה רבינו.

ואפשר לומר כדברינו לעיל, שלרמזו בא על כי לב נשבר ונדכה אלקים לא יבזה, שבשמים ממעל נתונה אהבת יושב מרום ית"ש יותר לזה האדם הנותן פרוטה כשאין לו עצמו די מחסורו אשר יחסר לו, מאשר זה האדם שנותן מליונים כשרכושו רב, אשר זה אינו נחשב כל כך אצל הקב"ה, כי הוא ית"ש משתמש דייקא במאנין תבירין (עיין זוהר הקדוש ח"א דף י, ב; ח"ב דף פו, ב, ודף רית, א; ח"ג דף קצה, א).

*

כבר סיפרתי כמה פעמים העובדא על רבינו הקדוש הרבי ר' אלימלך זי"ע, שבסוף ימיו לא היה יכול לסבול מאכלים גשמיים ולא אכל מאומה, וכשאנשי הבית היו מפצירים בו מאד שיאכל, היה דוחה אותם באמרו שאינו יכול לאכול, עד שפעם אחת נענה ואמר להם, שאילו היו מביאים לו כדוגמת אותם לאמקעלעך [לביבות] שאכל פעם בבית פלוני שבכפר פלוני היה אוכל.

כמובן שבני הבית לא חסכו כל עמל למלא רצון צדיק, ומיד קם בנו הקדוש רבי אלעזר זי"ע ועמו כמה מקורבים, ושמו פעמיהם לדרך. לאחר

זוכר כל הנשכחות וכו', רצ"ל כי בין במצוה ובין להיפוך ח"ו בעבירה הקב"ה זוכר רק מה שהאדם שוכת, אבל מה שהאדם זוכר היא שכוחה מלפניו. ודפח"ח (וע"ע בערכי נחל, פרשת חקת, ד"ה והנ"ל בהקדם).

על פי זה ייאמר לענייננו, שבתרומת הזהב אין התורה מאריכה כל כך, כי אם העשיר מביא את תרומתו זו וזוכרה תמיד ואינו שוכח מלציינה ולפרסמה מתוך התנשאות, אזי בשמים ממעל שוכחים ממנו. אבל בתרומת הכסף מאריכה תורה ביתר פרטים, לרמז ולהורות למשה רבינו כי איש יהודי עני שמביא תרומת כסף מתוך שברון לב וכבר נשכחה הימנו הבאתו זו, חשיבותו מרובה ביותר וזאת זוכרים תמיד בשמים ממעל.

ונחושת התנופה שבעים כבר **ואלפים** וארבע מאות שקל, ויעש בה את אדני פתח אהל מועד ואת מזבח הנחושת ואת מכבד הנחושת אשר לו ואת כל בלי המזבח, ואת אדני החצר סביב ואת אדני שער החצר ואת כל יתדות המשכן ואת כל יתדות החצר סביב. (לה, כט-לא)

הנה גם כאן בתרומת הנחושת כתוב בפרוטרוט מה נעשה בה, לא כמו בתרומת הזהב שכתבה תורה רק (פסוק כד) כל הזהב העשוי למלאכה בכל מלאכת הקודש. גם לא ייחס הכתוב בזה את העשיה למשה רבינו, אבל

מונעים את פיסת הלחם מפי ילדינו כדי להנותו, ומה נעשה ואין בידינו מאומה, אבל אתה השי"ת הלא הנך כל יכול, ויש עמך רב טוב הצפון לצדיקים בנך עדין, אנא שלח נא מגן עדין מעם טוב ומתוק במאכל הזה להנאת הצדיק. אחר כך הגישו את הלאטקעלעך לפני הצדיק, ולא היה קץ לשמחתם כאשר הצדיק שיבח בפניהם את חשיבות המאכל ומעמו המתוק.

כששמעו בני ביתו של הרבי ר' אלימלך את דבריהם, או אז

ירדו לסוד דברי קדשו, והבינו שברוב קדושתו שוב לא היה יכול לאכול מאכלים גסים של עולם הזה, כי אם מאכלי גן עדן בלבד, ולכן אמר שהיה יכול לאכול מן המאכל ההוא דווקא, בחינת עולמך תראה בחיך (ברכות י"א).

מעין סיפור זה ראיתי גם אצל כ"ק אאמו"ר זי"ע בסוף ימיו סמוך להסתלקותו בעיר קליינווארדיין, שנחלה בכליותיו ונחלש גופו מאד עד שלא היה סובל שום דבר מאכל, וכל מה שאכל הקיא מיד, והיתה אמי הצדקנית ע"ה דואגת מאד. באחד הימים הייתי נוכח כאשר באה שכנה אשה זקנה צדקנית שעסקה במצוות, והכניסה לאמי ספל חלב חמוץ ("זויערע מילך") (עין ערוך השולחן, י"ד סימן קפו סעיף כח) עבור הצדיק, ואמי הביאתו לפני אאמו"ר. כאשר אאמו"ר טעם מן החלב, הפמיר ואמר: לחלב זה ישנו טעם גן עדן, ושתה את הכוס כולו ולא הקיא. ואמר, שאם היה לו עוד כוס חלב כזה היה מבריא לגמרי.

לדידי נראה שכל זה הושפע בזכות הלב נשבר ונדכה של אותן

חקירה ובירור הגיעו לאותו כפר ולבית ההוא, מקום מגוריהם של זקן וזקנה אשר בביתם שהה הרבי ר' אלימלך מלפני שנים רבות. הם נכנסו אל הבקתה העלובה שחלונותיה היו שבורים, ומראה הדל העיר עליה שכותליה לא ראו מימיהם מעדני מלכים, והתחילו לשאול ולדרוש מפייהם גופא דעובדא היכי הוה, ואיזה מאכל הכינה אז בעלת הבית. הם נזכרו שאכן לפני כשלושים שנה נפל זכות בחלקם שאיזה צדיק בעל מופת עבר דרך הכפר מפני הגשמים ושהה תחת צל קורות ביתם.

הם הוסיפו לספר, שכאשר הגיע הצדיק לביתם, לא היה להם מה להגיש לאכול לפני הצדיק מרוב עניים, והצטערו על כך מאד. מיד רץ הבעל אל בית הטוחן שבכפר והלה הסכים לתת לו שק של קמח שכמעט וכבר נתרוקן מכל תכולתו, וכל הדרך בכה וביקש מהקב"ה שירחם ויוכלו לעשות ממעט קמח זה עבור הצדיק מאכל ראוי שיהיה בו טעם גן עדן.

תיכף בשוכו הביתה פשטה בעלת הבית נייר על הרצפה והתחילה לחבוט ולנער את השק, כשפיה מלא בקשה ותחינה שיצו ה' את הברכה בשק זה כדי שתוכל להנות ממנו את הצדיק, עד שעזר לה השי"ת והצליחה להוציא כמלא יד קמת. מיד לשה את הקמח עם מעט מים, והכניסה את העיסה בתוך סיר לבשל על האש, כשבכל זמן הבישול היו שפתותיה ושפתי בעלה רוחשות תחינה ובקשה מאת השי"ת בדמעות שלישי: גלוי וידוע לפניך שכל אשר לנו היינו מוסרים בשביל הצדיק, ואף היינו

שאינו לומד תורה לשמה אינו יכול ללמוד היטב.

*

לְעִינֵינוּ ייאמר כאמור, כי את זה הדבר כמה חשוב לפני הקב"ה לב נשבר ונדכה באים הכתובים בפרשתנו ללמדנו, בכך שמחשיבים יותר את אלו שהביאו למשכן בלב נשבר רק תרומת כסף ונחושת עבורם ועבור כל אחד ממשפחתם, כי העניות מנת חלקם ואספו עוד מחצית השקל ועוד מחצית השקל מהם נעשו הווים לעמודים, וכן אספו עוד חתיכת נחושת קטנה מכאן ומכאן, וכיון שתרומות כאלו חשובים ביותר לכן דייקא על תרומת פרוטות קטנות אלו של כסף ונחושת ציינה תורה עשה ויים לעמודים וגו', ויעש בה את אדני פתח אהל מועד וגו', שנתיהסה העשיה למשה רבינו.

כמה חשוב הוא בשמים אף פרוטה קטנה הניתנת מתוך לב נשבר ונדכה, אזכיר מעשה שהיה אצל מרן הבעש"ט הקדוש זי"ע, שפעם גילו לו מן השמים על רועה צאן אחד בשם ר' מאיר⁽¹⁾ הרועה עדרו בין ההרים ועובד את ה' במסירות נפש, ואצלו יוכל ללמוד עבודת ה'. הלך הבעש"ט כדרכו בקפיצת הדרך לראותו ולתהות על קנקנו ומצאו יושב ושר שירי הרועים, וראה כי בתוך כך התלהב ואמר בקול מלא ערגה וגעגועים: מה אני יכול

צדקניות, אשר מדה זו חשובה ביותר ואותה מבקשים בשמי שמים ממעל.

*

הוא הדבר גם בלימוד התורה הקדושה, שאם יש אדם בעל מוח הלש ואינו יכול ללמוד אפילו כמו אדם בעל מוח בינוני, ואף על פי כן אינו מתיימש, הוא מתייגע ככל יכולתו ללמוד תורה לשמה, כשהוא מתחנן בלב נשבר ונדכה לפני הקב"ה, רבונו של עולם, אכן אין לי ראש עם מוח טוב, אבל אנא קבל את מה שאני מתייגע ללמוד כמה שאני יכול, אפילו שאיני יכול ללמוד כל כך טוב כמו אחרים - אזי זה חשוב בשמים עד מאד ומרוצה לפני הקב"ה, ומסייעים בידו שיעלה ויתעלה בתורה, כמו שדרשו חז"ל (מנחות ק', א) מהכתוב (תהלים ג, יב) אם ארעב לא אומר לך כי לי תבל ומלואה, שאחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוין לבו לשמים עיי"ש.

ועל זה אמר הנביא ישעיה (א, יז) למדו היטב, פירש רש"י, היו למדין להטיב, עיי"ש, ובמצודות שם, היטב, להטיב מעשיכם. ולכאורה צריך ביאור דאם כן היה לו לומר 'למדו להטיב' ולמה אמר 'למדו היטב'. אלא להורות בא כי דא ודא אחת היא, שאם אדם בכל מצב שהוא לומד תורה לשמה כדי שיהיה איש יהודי כשר, מתוך תחינה ובקשה בלב נשבר ונדכה שיהא לימודו כדי להטיב מעשיו, ממילא זוכה הוא שמשמים מסייעים בידו לדעת את התורה היטב, בכחינת מה שאמרו חז"ל (ברכות לב, ב) מתוך שחסידים הם תורתם משתמרת ומלאכתן מתברכת, אבל מי

⁽¹⁾ א"ה. ברשימות כמה תלמידים שכתבו את השיעור הנ"ל, כתוב שהיה זה הרה"ק רבי מאיר הגדול מפרמישלאן זי"ע (כמובן טרם התגלותו).

לכבודך כי איני יודע אפילו להתפלל, ומה אני יכול ליתן לך. עד שנמלך ואמר: רבונו של עולם, אם מגיע לי איזה שכר לעולם הבא בעד איזה מצוה שעשיתי אי פעם, הרי זה ניתן לך במתנה.

ואמר או הבעש"ט הקדוש זי"ע, שבאותה שעה ראה איך שקיים אותו רועה צדיק את מצות (דברים ו, ה) ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאורך, בכל ג' בחינות אלו, תחילה 'בכל לבבך', אחר כך 'ובכל נפשך' ואחר כך 'ובכל מאורך'.

הרי לנו כי אף פרוטה קטנה של כסף הניתנת מתוך לב נשבר ונדכה חשובה עד מאד אצל הקב"ה, והענין בזה הוא על פי מה שכתב האלשיך הקדוש (עיין שם שמות ל, טז) ועוד הרבה ספרים הקדושים (ראה אורח לחיים, פרשת יתרו; עבודת ישראל, פרשת וישב; בני יששכר, מאמרי חודש אדר, מאמר ב, שקל הקודש, דרוש ח; ועוד) שכסף הוא בחינת אהבה ואכמ"ל, וזאת האהבה שיש לאיש ישראל כלפי השי"ת היא העיקר בשמי שמים ממעל.

ואנכי, ממוצא הדברים גם נשכיל בעיני שעמדו עליו בספרים הקדושים, האם עבודת ה' צריכה להיות דייקא בפנימיות הלב, או שגם על עבדו את ה' בתנועות גוף חיצוניות מקבל שכר, כי הללו מעידים על ההשתוקקות ברשפי אש שלהבת י-ה המתלהבים בפנימותו. והדברים עתיקין ואכמ"ל. ומהעובדא דלעיל ראייה לנו שאכן כן וכמה חשובה גם עבודה בדרך זו לפני הקב"ה.

לעשות למען השי"ת, עד שאמר שינגן בחלילו לכבוד ה'. הוציא את החליל וניגן שעה ארוכה כששפתותיו ממללות שהצלילים יהיו לנחת רוח לפני הקב"ה, והמשיך בניגונו זמן רב עד שאולו כוחותיו ונפל ארצה אין אוניס, ונשאר שוכב על הארץ כמחצית השעה באפיסת הכוחות.

כשנתעורר התלהב ואמר שוב: אכן ניגנתי בחליל לכבודך, אבל מה חשוב דבר זה לפניך הא-ל הגדול שברא את כל העולמות. הוא התחיל לרוץ אנה ואנה ואמר: אנגלל עצמי במורד ההר ואעשה 'קאזעליק' לכבוד השי"ת. כדבריו כן עשה ולא הגיע לתחתית ההר עד שנפל בהתעלפות, וכשנתעורר מעלפונו חזר וצעק בהתלהבות: רבונו של עולם, אני כל כך אוהב אותך, וחזר וגלגל עצמו עד שנתעלף.

לאחר שנתעורר התחיל שוב מתבונן ואמר: מה אני יכול ליתן להשי"ת, הלא אין לי מאומה, ותוך כדי דבריו התחיל למשמש בכיסו ומצא פרוטה אחת שהומינו לו מן השמים, ונענה ואמר: הלא אצלך רבונו של עולם אין נפקותא בין רב למעט, אנא קבל פרוטה זו מידי. וכדברו זרק את הפרוטה כלפי מעלה. והעיד הבעש"ט שראה כמין יד של אש מקבלת את הפרוטה.

אמנם נפשו השוקקה לא שבעה וחזר ואמר: רבונו של עולם, אני אוהב אותך מאד, ואיני יודע מה לעשות

בשולחן הטהור ליל ש"ק פרשת ויקהל-פקודי פרשת החודש תש"מ

את מעלותיו ומדריגותיו במשך שעה ארוכה, והמעלה הקמנה מכולם (לא האחרונה) אשר מנה היתה, שהשל"ה הקדוש הוא אצלו אורה לעתים תכופות. כל הנוכחים נשארו פעורי פה מרוב השתוממות ופליאה על סגנון דיבורו, והמתינו לשמוע מפי הרה"ק מראפשיין זי"ע את חוות דעתו. נענה הרה"ק מראפשיין והשיבם: כבר ראיתי אנשים עם לב נשבר, אבל לב נשבר ונדכה כמוהו עדיין לא ראיתי.

דברים אלו הם סתומים וקצרים מהשגתינו, אך על כל פנים רואים מזה שהצדיקים ככל שמעלתם גבוהה יותר ומתעלים יותר, הריהם רואים יותר את שפלות עצמם. כמו כן ככל שמסר משה רבינו לבני ישראל את עשיית המשכן נעשו שפלים יותר בעצמם. וזה פירושו, ויצאו כל עדת בני ישראל מלפני משה, שהחזיקו את עצמם כל כך בשפלות עד שהתביישו כבר לעמוד לפני משה.

יעזור השי"ת וירחם, מתי יגיעו מעשי למעשה אבותי, ואף אם לא יגיעו שעל כל פנים נדע את ערך עצמנו, ויעזור השי"ת שיהיה החודש הזה ששון ושמחה ויום טוב ואור גדול, וניגאל גאולת עולם בב"א.

בתורה"ק (שמות לה, כ) ויצאו כל עדת בני ישראל מלפני משה.

צריך ביאור מה משמיענו הכתוב בזה, וגם מהו הלשון מלפני משה, ועיין באור החיים הקדוש מה שפירש לדרכו בקודש.

נראה לפרש דלעיל כתוב (פסוק י) וכל חכם לב בכם יבואו ויעשו את כל אשר צוה ה', שמשה רבינו מסר להם את עשיית המשכן והמנורה ואת כליה וכו', שהם דברים שקשה לעשותם ומורים על ענינים גבוהים טמירין ונעלמים אשר בהם מתקנים עולמות, והיה מקום לחשוב שמא עלה בלבם איזה ניצוץ של גאווה או פנייה על שדוקא בהם בחר משה מכל ישראל לעבודות חשובות אלו ועל שמסר להם את חכמת הקבלה, או שמא התגאו בזה שנמסכו על ידי משה רבינו ע"ה בעצמו, לכן בא הכתוב להשמיענו שאדרבה כל מה שהוסיף משה רבינו למסור להם החזיקו את עצמם יותר בשפלות.

מעשה היה לאחר פטירת הרה"ק החוזה מלובלין זי"ע, שנתאספו גדולי תלמידיו לדון מי יטול את ההנהגה לידיו למלא את מקומו ואת מי להכתיר עליהם כרבי, ונענה זקה"ק בעל עטרת צבי מזידיטשוב זי"ע ואמר להם: וכי מה חסר לכם אצלי, והתחיל למנות בפניהם

לקיים רצון צדיק!

המעוניינים לתרום להדפסת גליונות הד"ת לכבוד השמחה במעונם או להנציח קרובים

נא יפנו מבעוד מועד בטלפון: 052-7140042

דברי תורה

מכ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

ברכה הבאה משם הוי' אין בה הגבלה וקצבה

בנדבת המשכן שרתה הברכה למרות המנין

ידוע מה שכתב האור החיים הקדוש בריש פרשתו, דבכל מקום שנאמר אלה פוסל את הראשונים, וגם המנין הזה פוסל כל המנינים, כי בכל מקום אמרו חז"ל (בבא מציעא מב, א) שאין הברכה שורה בדבר המנוי ובדבר המדוד, אבל כאן לא יהיה שום היוק על ידי המנין, אדרבה המנין יביא את הברכה, עיי"ש דבה"ק.

בן איתא בספה"ק אוהב ישראל (פרשתו, ד"ה אלה פקודי) וז"ל: כאמת אמרו חז"ל (בבא מציעא, שם) דאין הברכה שורה בדבר המדוד והשקול והספור, והנה כאן במלאכת המשכן שנעשה הכל על פי חשבון ובמדה הקצובה ואף על פי כן היה הברכה שורה בה, דהנה כתיב (שיר השירים ו, ה) עיניך בריכות בחשבון, דבאמת שורש העין רעה הוא כמו בלעם הרשע, דבכל מקום שנתן עינו היה שולט שם מארה וקללה ר"ל, מפני שהרשע הזה במה שהסתכל באיזה דבר הפרידו משורשו העליון של מקור החיים מחמת שהיה להוט ומתאוה לאותו דבר, והיה הדבר נחשב בעיניו ולא היה מסתכל

בתוה"ק (שמות לה, כא) אלה פקודי המשכן משכן העדות אשר פוקד על פי משה עבודת הלויים ביד איתמר בן אהרן הכהן.

כבר עמדו לבאר הענין שהיו צריכים למנות ולפקוד את כל מה שהביאו עבור הקמת המשכן.

במדרש (שמות רבה נא, ב) נכנס משה אצל בצלאל, ראה שהותיר מן המשכן, אמר לפני הקב"ה רבון העולם עשינו את מלאכת המשכן והותרנו מה נעשה בנותר, אמר לו לך ועשה בהם משכן לעדות, וביארו (עין תורת משה לחתם סופר, פרשתו, ד"ה והנה מרם) דהמכוון שיבנה בית המדרש עם מותר הנדבות, ויש לבאר הענין כזה. ובספה"ק נועם מגדים (פרשתו, אות ה) ביאר דמשכן לעדות רומז לשבת קודש הנקראת עדות, עיי"ש לדרכו.

עוד במדרש (עין תנא דבי אליהו רבה, פרק יז; ילקוט ראובני, פרשת תרומה, ד"ה כשאמרו) בשעה שאמרו ישראל נעשה ונשמע מיד אמר הקב"ה (שמות כה, ב) ויקחו לי תרומה, והוא פלאי. וברש"י שם, ויקחו לי תרומה, לי לשמי, וצריך ביאור.

ההוא מאה שערים ויברכהו ה', ותרגומו מאה בדשערוהי, דהיינו ק' פעמים יותר ממה ששיערו שיוציא השדה שם. ולכאורה קשה היאך שרתה הברכה בדבר המנוי. ומבאר סיבת הדבר דאין הברכה שורה אלא בדבר הסמוי מן העין ולא בדבר המדוד והמנוי, כיון שהבורא כל עולמים ברא העולם באופן של הנהגה פשוטה המסותרת במבע, ולכן בדבר המדוד אשר מספרו ידוע ומפורסם, אי אפשר שתחול בו הברכה ושיתרבה יותר ממה שיוודעים בו.

אלא שכל זה הוא רק באם הברכה באה על ידי הטבע שהוא שליח, אבל באם הברכה באה מידי המשלח בעצמו בכרכת ה' מעל, אזי היא למעלה מדרך הטבע ואין לה גבול, דאם השי"ת הוא הנותן הברכה בעצמו שלא על ידי שליח, בוודאי אין שום דבר יכול לעכב על ידו, ואז שורה ברכה גם בדבר המדוד והמנוי.

ולכן שפיר יזרע יצחק וגו' וימצא בשנה ההוא מאה שערים, כתרגומו מאה בדשערוהי, ולכאורה קשה היאך חלה הברכה בדבר המדוד, לכן אמר ויברכהו ה' דייקא, היינו שהברכה באה על ידי הבורא כל עולמים בעצמו למעלה מדרך הטבע, אשר אז שורה הברכה גם בדבר המדוד, עכתוד"ק.

במקום אחר בישמח משה (פרשת וישב, ד"ה עוד ביאור על דבר) האריך עוד בענין זה, שיש ברכה הבאה משם שד"י שהיא ברכה הבאה בדרך הטבע, ויש ברכה הבאה משם הוי' שהיא למעלה מדרך הטבע בלי שום הגבלה.

כחיות הפנימי שבתוכו שהוא כח עליון משמו יתברך המחיה אותו (ועיין אור החיים הק', במדבר כה, ג).

אך גבי זרע ישראל עם סגולתו כתיב עיניך בריכות בחשבון, אף בדבר שיש בו חשבון ובא לגדר מנין ומספר, אף על פי כן אינו מוזק הסתכלות הוה, מחמת שהאיש הישראלי בכל דבר שהוא רואה ומסתכל אז הוא רואה כח הבורא יתברך הנמצא בו ומחיה אותו, וכיון שמדביק הדבר ההוא לשורשו או בראיה זו ארובה עוד ממשיך שפע וברכה ממקור עליון על הדבר ההוא. וזה שאמר הכתוב עיניך בריכות בחשבון, היינו שהעניים שלך נעשו כמו בריכות ומקורות ההשפעה אף בדבר שיש בו חשבון.

וזה שאמר הכתוב אלה פקודי המשכן, רצ"ל שנמנה במשכן כמה פעמים כל דבר ונעשה הכל בחשבון, ואף על פי כן היה הברכה והשכינה שורה בו, ואדרבא שהיה המנין צורך גבוה. וכמנין זה ניתוסף בו קדושה. וזה שאמר אשר פוקד על פי משה, מחמת שיצא המנין מפי משה שהיה בקדושה ובדביקות העליון, ולא עוד אלא שעל ידי המנין ניתוסף בו ברכה והבן, עכלה"ק.

ברכה משים הוי' שורה גם בדבר המדוד והמנוי

בביאור הענין יש לומר על פי מה שכתב זקה"ק זי"ע בישמח משה (פרשת תולדות, ד"ה יזרע יצחק) בהא דכתיב גבי יצחק אבינו (בראשית כו, יב) ויזרע יצחק בארץ ההוא וימצא בשנה

לבא, זה בנימטריא תריסר לוגין הוי. והיינו דכל הי"ב לוגין קיימין לעתיד לבא, וכן הביא ברש"י בכריתות (ה, ב ד"ה וה). וגם כאן לכאורה קשה דכיון שהיה דבר המדוד י"ב לוג, היאך שרתה בו הברכה עד שיהא כולו קיים לעתיד לבא.

ומבאר דכל זה אמור רק בברכה על ידי אמצעי, דאז אינה חלה בדבר המדוד, אבל בברכה הבאה על ידי הקב"ה בעצמו אין שום מניעה לברכה. וכאן באה הברכה על ידי הקב"ה, ולכן אמר הכתוב יהיה זה לי, דתיבת לי מורה שבאה על ידי הקב"ה כדכתיב (ויקרא כ, כו) ואבדיל אתכם מן העמים להיות לי, ואם כן תחול הברכה לדורותיכם, כי הברכה תהיה בלי שום הגבלה לדורות עולם, עכר"ק ועיי"ש עוד באריכות.

ואתני שפיר שאמר הקב"ה ויקחו לי תרומה, היינו להקב"ה, ולכן את התרומה הזאת היו יכולים למנות ולפקוד בלי שום חשש. ופירש רש"י לי לשמי, רצ"ל דכיון שהברכה בנדבת המשכן באה משם הוי" ב"ה וב"ש למעלה מדרך הטבע, לכן שפיר היו יכולים למנות את נדבת המשכן בלי לחשוש שמחמת שיהא דבר שבמניין לא תשרה בו הברכה, דכאמור שברכה שבאה על ידי הקב"ה בעצמו ומשם הוי", חלה בכל מצב ובכל זמן.

שבת קודש מקור הברכה משם הוי" ב"ה

על פי האמור איתא עוד בספ"ק ישמח משה (שם) לבאר המדרש (ילקוט), פרשת תשא, רמז שצ; הובא בעמרת שלמה, פרשת

וכן מצינו לגבי יוסף הצדיק (בראשית לט, ב-ג), ויהי הוי' את יוסף ויהי איש מצליח וכל אשר הוא עושה ה' מצליח בידו, דכיון שהיתה לו ברכה משם הוי', לכן ויהי איש מצליח בכל הענינים ובכל האופנים, עיי"ש עוד בברכה"ק באריכות.

ובספ"ק ייטב פנים (חלק ב, קונטרס וישב מצרף ומטהר כסף, ד"ה נשאלתי מאת) מביא מה ששאל בזה הגה"ק בעל ערוגת הבושם זצ"ל, דהא הך מילתא דאין הברכה שורה בדבר המנוי למדו חז"ל (בבא מציעא שם) מדכתיב (דברים כה, ח) יצו הוי' אתך את הברכה באסמך, והיינו משם הוי'. ותירץ לו, דבאמת לפי הגמרא זהו סתירה מניה וביה, שמתחילה אמר 'באסמך' ואחר כך נאמר 'ובכל משלח ידך', המשמע אפילו שלח יד למדוד. אלא שהפסוק איירי במי שמושגח משם הוי' ב"ה, וזהו שאמר יצו ה' אתך את הברכה הן באסמך והן בכל משלח ידך, היינו אפילו ששלחת יד למדוד ולשקול, כי וראו כל עמי הארץ כי שם הוי' נקרא עליך (שם, י), ואם כן אין חילוק אצלך בין סמוי ובין מדוד, אבל בשאר אדם שאינו מושגח משם הוי' אין ברכה מצויה אלא בדבר הסמוי, עכתוד"ק ודפח"ה.

ברכת נדבת המשכן משם הוי'

עוד על דרך זה כתב זקה"ק זי"ע בישמח משה (פרשת תשא, ד"ה שמן משחת) על הפסוק (שמות ל, לא) שמן משחת קודש יהיה זה לי לדורותיכם. וברש"י, לדורותיכם, מכאן למדו רבותינו (הוריות יא, ב) לומר שכולו קיים לעתיד

(סנהדרין כו, ב) מחשבה מועלת אפילו לדברי תורה, ופירש רש"י בלישנא אחרינא, מחשבה שאדם מחשב כך וכך אעשה כך וכך תעלה בידי, מועלת להשביית הדבר, שאין מחשבתו מתקיימת אפילו לדבר תורה, כגון האומר עד יום פלוני אסיים כך וכך מסכתות בגירסא, עכ"ל. ולכאורה זהו סתירה להאמור בגמרא (גדים ה, א), האומר אשכים ואשנה פרק זה אשנה מסכתא זו נדר גדול נדר לאלקי ישראל, דשרי ליה לאינש לזרווי נפשיה.

ויש לומר דכאשר האדם סמוך ובטוח על חכמתו ועל כשרונותיו, והוא מחשב מחשבות שעל ידי מוחו החרוף יצליח ללמוד כך וכך, אזי מחשבה כזו מועלת להשביית הדבר, כי בשר ודם הוא מוגבל ומצומצם במוחו ואי אפשר לו בדרך הטבע להשיג את התורה הקדושה אשר עמוק היא מי ימצאנה. וכאשר הוא מחשב כך וכך אעשה כך וכך תעלה בידי, הרי זה נעשה כדבר המדוד והמנוי שאין הברכה שורה בו.

ורק כאשר אומר אשכים ואשנה פרק זו מסכתא זו, באופן של נדר גדול נדר לאלקי ישראל, רצ"ל שיודע שהכל תלוי בהקב"ה נותן התורה ית"ש, ולא מכוחות עצמו, והוא מפיל תחינתו ומוריד כנחל דמעה לאמר והאר עינינו בתורתך, אתה חונן לאדם דעת ומלמד לאנוש בינה, והוא זועק מעומק לבו, אבי שבשמים חוס ורחם על נשמתו שלא תפול לגמרי ח"ו, תאיר עיני בתורתך הקדושה ותן בלבי בינה להבין ולהשכיל, אזי בוודאי יעלה בידו, ואביו שבשמים יהא בעזרו לסעדו ולתמכו שיזכה לתורת

קדושים, ד"ה בילקוט) את שבתותי תשמורו ומקדשי תיראו אני ה' (ויקרא כו, ב), אני ולא על ידי מלאך ולא על ידי שליח. והענין בזה כי ברכת שבת באה מאת ה' כדכתיב (בראשית ב, ג) ויברך אלקים את יום השביעי, וכן ידוע מהוהר הקדוש (פרשת יתרו, ח"ב דף פה, א) דכל ברכאין דלעילא ותתא ביומא דשביעתא תליין וכו', והוא בלי שום אמצעי כדכתיב (שמות לא, יג) כי אות היא ביני וביניכם. וגם בבית המקדש היתה הברכה שורה בלי אמצעי, וכן עתה בבית מקדש מעט. ואמר הכתוב, את שבתותי תשמורו, היינו שמירת שבת, וכן ומקדשי תיראו, ובכ' ענינים אלו אני הוי' בעל הרחמים, ולכן זוכים בזכות שבת קודש לשפע ברכאין טבין, עכד"ק.

ויבואר המדרש (בראשית רבה יא, א), כתיב (משלי י, כב) ברכת ה' היא תעשיר ולא יוסיף עצב עמה, ברכת ה' היא תעשיר זו השבת, שנאמר (בראשית ב, ג) ויברך אלקים את יום השביעי. וכאמור דביום השביעי היא שבת קודש חל בו בחינת ברכת הוי' היא תעשיר, היינו ברכה משם הוי', ולכן ולא יוסיף עצב עמה, כי הברכה תשרה גם כשיהא דבר המנוי והמדוד. והוה דאיתא בווהר הקדוש (שם) שבת שמא דקודשא בריך היא, והיינו שעצם יום השבת הוא מבחינת שם הוי' ב"ה וב"ש.

הצלחה בתורה רק מתוך ידיעה שמוכרחים לסייעתא דשמיא

ענין זה יש לנו ללמוד גם לענין עבודת ה', ועל פי מה שאמרו חז"ל

כדברי הנועם מגדים, דכשם שבשבת קודש שורה הברכה משם הוי' כנ"ל, כן היה בנדבת המשכן, ולכן לא היה שום חשש במנין התרומה שמא תגביל את הברכה, כי הברכה באה למעלה מדרך הטבע.

והמשיך ואמר, אשר פוקד על פי משה, ועל דרך דאיתא במדרש (שמות רבה א, כח) שמושה רבינו אמר לפרעה במצרים שיניח לבני ישראל מלעשות מלאכה ביום השבת, ואשר על זה אומרים ישמה משה במתנת חלקו (טור, אורח חיים, סימן רפא; ועיין דגל מחנה אפרים, פרשת בא, ד"ה א"י במושבותם). וידוע שמושה רבינו הוא בחינת דעת (וזה"ק, פרשתו, ח"ב דף רכא, א), וגם שבת קודש היא בחינת דעת וכמו שנאמר (שמות לא, יג) אך את שבתותי תשמורו וגו' לדעת כי אני ה' מקדישכם (עיי' בני יששכר, מאמרי ניסן, מאמר ד, דרוש ו). ובזכותו של משה שרתה הברכה בלי שום הגבלה.

ובשאל משה רבינו מה נעשה בנותר, אמר לו הקב"ה להקים בית מדרש ללמוד שם תורה, כי כל הלימוד וההוראה מברכת ה' בלי אמצעי שאינה מוגבלת כלל, הוא על האופן והדרך היאך להצליח בלימוד התורה, דרך כשיקבל עליו האדם עול תורה מתוך ידיעה שהוא מוכרח לסייעתא דשמיא, ושגדריו וחשבונותיו יהיו לאלקי ישראל דייקא, ויבין שאלמלא הקב"ה יסייע בידו לא ישיכיל בלימוד התורה, אזי יזכה שהקב"ה יאיר עיניו ויעשה חיל בלימודו.

[מתוך ד"ק בעידן רעוא דרעזין
ש"ק פרשת פקודי תשנ"ב]

אמת בלי שום גבול וקצבה למעלה מדרך הטבע.

ויורמו בתיבת תרומה, שכתב בעל הטורים שהוא נוסריקון תורה מ', דכשם שבתרומת המשכן חלה הברכה אף שהיתה דבר המנוי, מחמת שבאה מאת ה' בלי אמצעי, כך הוא בלימוד התורה, דכשיוודע שכל הצלחתו בתורה תלויה בסייעתא דשמיא ובהארה שישפיע לו הקב"ה, אזי יעלה בידו ללמוד ולהבין את דברי התורה. ובאופן כזה אכן טוב לו שיגדור נדר לזרוזי נפשיה, כמו כל סוחר וחנווני שמכין ובודק פנקסי חשבונותיו בכדי לידע מה מצב רווחיו ולידע היאך לנהוג מכאן ואילך.

וזהו דאיתא במדרש, בשעה שאמרו ישראל נעשה ונשמע, וקבלו על עצמם לעסוק בתורה ולקיים מצוותיה, מיד אמר הקב"ה ויקחו לי תרומה, רצ"ל שילמדו מתרומת המשכן ששרתה בו הברכה אף שהיתה דבר המנוי כיון שהברכה באה מלמעלה, וכן בני ישראל יזכו להצלחה והתעלות בתורה רק כשיידעו שיכולים לזכות לזה רק מתוך סייעתא דשמיא.

הלימוד מנדבת המשכן על לימוד התורה

זהו שאמר הכתוב, אלה פקודי המשכן, וכדברי האור החיים הקדוש דבא לפסול כל מנין אחר שגורם להעדר ברכה ושפע, וסיבת הדבר שכאן שרתה הברכה גם בדבר המנוי הוא משכן העדות, שרומז לשבת קודש

יעמדו על הברכה ידידינו הנכבדים
שהרימו תרומתם קודש להדפסת הגליון

הר"ר שלמה יחיאל ויזל הי"ו

קרית צאנז, נתניה

בן הרה"ח ר' מרדכי הי"ו, וחתן הרה"ח ר' אליעזר דיקשטיין הי"ו
לזכות בתו תחי' שנולדה במזל טוב
יזכה לגדלה לבעל תורה לחופה ולמעש"ט, ולרוב נחת ואושר כה"י

הר"ר יעקב לוי הי"ו

חיפה

בן הרה"ח ר' דוב בער הי"ו, וחתן הרה"ח ר' נתן דוב מלך הי"ו
לזכות בתו תחי' שנולדה במזל טוב
יזכה לגדלה לבעל תורה לחופה ולמעש"ט, ולרוב נחת ואושר כה"י

הרה"ח ר' חנניה יו"ט ליפא איצקוביץ הי"ו

קרית צאנז, נתניה

לעילוי נשמת

אביו הרה"ח ר' ישעיה ב"ר משה יוסף ז"ל איצקוביץ
נלב"ע ביום כ"ה אדר תשנ"ד
תנצב"ה

מרת ישראל תחי' - קרית צאנז, נתניה

ובניה וחתניה הנכבדים שליט"א
לעילוי נשמת בעלה, אביהם וחותנם

האי גברא יקירא, גרים באורייטא תדירא
מחשובי תלמידיו של כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זי"ע
דבוק ומקושר ליבחה"ח כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א
הרה"ג ר' שלמה בן הרה"ח ר' ירמיה זצ"ל ישראל
נלב"ע ביום כ"ה אדר א' תשע"ט
תנצב"ה

יעמדו על הברכה ידידינו הנכבדים
שהרימו תרומתם קודש להדפסת הגליון

לעילוי נשמת

רב האי גאון וצדיק, רם המעלה, מחסידי קמאי, מגדולי מעתיקי השמועה
מצדיקי הדורות, מצניע לכת עם ה' אלקיו, גרים באורייתא תדירא,
מרכיץ תורה וחסידות בקהילתנו הק', הירבה בעשיית צדקה וחסד,
שהיה דבוק ומקושר לכ"ק מרן אדמו"ר זי"ע ויבחה"ח כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
הגה"ח רבי חיים מנחם מענדל בן הרה"ח ר' שמואל זצ"ל שטייגר
ראש כולל 'מדרש שמואל' בביהמ"ד המרכזי בקרית צאנז נתניה
נלב"ע ביום כ"ה אדר ב' תשע"ט

תנצב"ה

הונצח ע"י אחד ממוקירי זכרו הי"ו

מרת גליק תחי' - קרית צאנז, נתניה
ובניה, הרה"ג ר' אשר דוד שליט"א
הרה"ח ר' שמואל שלום הי"ו, הרה"ח ר' יוסף הי"ו

לעילוי נשמת בעלה ואביהם

האי גברא יקירא, גרים באורייתא תדירא
מחשובי תלמידיו של כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זי"ע
דבוק ומקושר ליבחה"ח כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א
הרה"ח ר' מנחם בן הרה"ח ר' אליקים ז"ל גליק
למלאת השנה לפטירתו ביום כ"ה אדר ב' תשפ"ב

תנצב"ה

משפחת לוי' הנכבדה הי"ו
וחתנם הרה"ח ר' אברהם ירמיהו וייסברגר הי"ו

מלבורן, אוסטרליה

לעילוי נשמת אביהם-חותנו

הרה"ח ר' יהודה דוד ב"ר פנחס ז"ל לוי'נ
נלב"ע ביום כ"ו אדר תשנ"ח

תנצב"ה

הרה"ח ר' **ברוך מרדכי לוי** הי"ו - ביתר עילית
לעילוי נשמת

אביו הרה"ח ר' **בנימין יוסף הלוי** ב"ר נפתלי צבי הלוי ז"ל - מעיה"ק צפת
נלב"ע ביום כ"ח אדר א' תשס"ח
זקיננו הרה"ח ר' **נפתלי צבי** הלוי ב"ר בנימין יוסף הלוי ז"ל
נלב"ע ביום כ"ז אלול
זקינתו מרת **ראכל** ב"ר שלמה ז"ל - נלב"ע ביום ד' אב
תנצב"ה

הרה"ח ר' **יעקב שמעון שר** הי"ו
קרית צאנז, נתניה
לעילוי נשמת

חמותו מרת **טויבא** ב"ר יחיאל מיכל ז"ל **גריין**
נלב"ע ביום כ"ח אדר ב' תשע"ז
תנצב"ה

הרה"ח ר' **ישי הכהן לוינשטיין** הי"ו בני ברק
והרה"ח ר' **חיים אריה הכהן לוינשטיין** הי"ו קרית צאנז, נתניה
לעילוי נשמות

אביהם הרה"ח ר' **יוסף מאיר הכהן** ב"ר ישי הכהן ז"ל
נלב"ע ביום ט"ז ניסן, א' דחול המועד פסח תשס"ח
אימם מרת **מלכה** ב"ר חיים יהודה ז"ל
נלב"ע ביום כ"ט אדר תשע"ב
תנצב"ה

משפחת וייסברגר הנכבדה הי"ו
לעילוי נשמת בעלה-אביהם-חותנם
האבר"ך החשוב המו"מ בתויר"ש
הרה"ח ר' **יונה זאב** ז"ל

בן יבלח"ט הגאון רבי **משה טוביה וייסברגר** שליט"א
אב"ד בודאפעסט ורב ביהמ"ד קהילות יעקב בביתר עילית
נלב"ע בדמי ימיו, ביום כ"ט אדר ב' תשע"ו
תנצב"ה

בני וחתני **משפחת ויינברגר** הנכבדה הי"ו
לרגל השמחה הגדולה – שמחת התורה של אביהם וחונתם
הרה"ח ר' **משה מאיר ויינברגר** הי"ו
בהכנסת ספר תורה
לבית מדרשנו ברחוב רב אשי בבני ברק
אי"ה ביום חמישי הבעל"ט, ראש חודש ניסן
יהי רצון שיתקיימו בו כל ברכות התורה לאורך ימים ושנים טובות,
מתוך בריות גופא ונהורא מעליא כה"י

הרה"ג רבי **יעקב אברהם כהן שליט"א**
רב שכונת ד'מת הצפון ירושלים
לזכות בנו האבר"ך המופלג בתור"ש
הרב דוב אריה הכהן שליט"א
לרגל סיומו את לימוד כל השי"ס בעיון ובהבנה
ועמדו בכור המבחן על כל השי"ס גפ"ת בהצלחה רבה
במסגרת "כולל שי"ס"
יהי רצון שימשיך להתעלות מעלה מעלה באהלה של תורה,
ולאילנא ברבא יתעבד בכרם בית ה' לגאון ולתפארת

הרה"ג ר' **יעקב פינחס גבירץ שליט"א**
קרית צאנו, נתניה
ובנו הר"ר **ישראל שמואל זנוויל גבירץ** הי"ו
קרית בעש"ט, פתח תקוה
לזכות נכדתו-בתו תחי' שנולדה במזל טוב
יזכו לגדלה לבעל תורה לחופה ולמעש"ט, ולרוב נחת ואושר כה"י

משפחת ראטה הנכבדה שיחי'
לעילוי נשמת
אימם מרת **מלכה** בת הרה"ח ר' יצחק ז"ל
אשת הרה"ח מוה"ר **חיים אלטר** ז"ל **ראטה**
נלב"ע ביום כ"ה אדר ב' תשע"א
תנצב"ה